

Aleg. 8.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z projektem ustawy budowniczej dla król.
stoł. miasta Lwowa.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu odbytem dnia 28. Września 1882. uchwalił Wysoki Sejm projekt ustawy budowniczej dla król. stoł. miasta Lwowa.

Temu projektowi nie raczył Jego Ces. i król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z d. 12. lipca 1883. udzielić Cesarskiej sankcyi, C. k. Prezydum Namiestnictwa uwiadamiając o tem Wydział krajowy pismem z d. 29. Lipca 1883. l. 7.736, przytoczyło zarazem powody, dla których nastąpiło uchylenie rzeczzonego projektu ustawy. O tym stanie rzeczy został Magistrat na dniu 7. Sierpnia 1883. l. 39.838. zawiadomionym przy udzieleniu powodów odmówienia Najwyższej sankcyi.

Skutkiem tego przedłożył Magistrat król. stoł. miasta Lwowa sprawozdaniem z dnia 1. Sierpnia 1884. l. 35.206. nowy, przez Radę miejską na dniu 24. Lipca 1884. uchwalony projekt ustawy budowniczej dla król. stoł. miasta Lwowa.

Wydział krajowy porównał ten nowy projekt z dawniejszym przez Wysoki Sejm na dniu 28. Września 1882. uchwalonym, z przyczynami, które według pisma c. k. Prezydum Namiestnictwa z dnia 29. Lipca 1883. l. 7.736. spowodowały odmówienie Najwyższej sankcyi temu projektowi ustawy, wreszcie z innemi ustawami budowniczymi, mającemi moc obowiązującą, i ułożył na tej podstawie nowy projekt ustawy budowniczej dla miasta Lwowa, który tylko w tych ustępach różni się od projektu przez Radę miejską na dniu 24. Lipca 1884. uchwalonego, które zdaniem Wydziału krajowego, mogłyby znowu spowodować odmówienie Najwyższej sankcyi temu na nowo uchwalic się mającemu projektowi ustawy budowniczej. Prócz tego umieścił Wydział krajowy w swoim projekcie kilka stylistycznych poprawek, dążących do jaśniejszego, więcej poprawnego oddania myśli zawartych w projekcie przez Radę miejską uchwalonym.

Nie wdając się w szczegółowy rozbiór wszystkich postanowień nowego projektu ustawy, ogranicza się Wydział krajowy do uwydatnienia i uzasadnienia w niniejszem sprawozdaniu:

I. różnic zachodzących między obecnym projektem, a uchwalonym przez Wysoki Sejm na dniu 28. Sierpnia 1882.; następnie

II. ustępów, w których przedłożony projekt różni się od uchwalonego przez Radę miejską na posiedzeniu z dnia 24. Lipca 1884; nareszcie

III. usprawiedliwia postanowienia §§. 5. i 29. projektu, w których ten projekt, zgodnie z postanowieniami projektów przez Wysoki Sejm na dniu 28. Września 1882. i przez Radę miejską na dniu 24. Lipca 1884. uchwalonemi, nie uwzględnia uwag poczynionych w piśmie c. k. Prezydium Namiestnictwa z d. 29. Lipca 1883. l. 7.736/pr.

W tym kierunku podnosi Wydział krajowy przedewszystkiem:

1.) że w obecnym projekcie ustawy nie ma wstępu, umieszczonego w projekcie z dnia 28. Września 1882. Postanowienia jednak zawarte w tym wstępie umieszczone zostały zgodnie z projektem przez Radę miejską uchwalonym w §§. 80, 81. i 85. nowego projektu, a to w §§. 80. i 81. z uwzględnieniem uwag zawartych w piśmie c. k. Prezydium Namiestnictwa.

2.) §. 1. uzupełniony jest zgodnie z projektem przez Radę miejską uchwalonym, postanowieniem określającym terytoryalny zakres ustawy.

3.) Ustęp trzeci §. 4. zawiera zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z projektem przez Radę miejską uchwalonym, jedynie tylko postanowienie, że o obowiązku odstąpienia gminie części gruntu na publiczną drogę, ulicę lub plac, orzeka w razie odwołania się c. k. Namiestnictwo.

4.) C. k. Prezydium Namiestnictwa oznajmiło, że c. k. Ministerstwo wyraziło zapatrywanie, by w §. 5. umieszczono zgodnie z dawniejszym, w r. 1876. przez Wysoki Sejm uchwalonym projektem ustawy budowniczej postanowienie, że budujący jest obowiązany ułożyć chodnik przed nowo wybudowanym domem Jako powody przemawiające za umieszczeniem takiego postanowienia przytacza c. k. Ministerstwo względy czystości i ochrony murów.

Według sprawozdania Magistratu pominęła Rada miejska z tego powodu to postanowienie, ponieważ nakłada zbyt ciężki i kosztowny obowiązek na budujących i mogłoby odstraszać ich od chęci budowania. Nadto byłoby niesłusznem wymagać od tych, którzy w przyszłości będą budować, by chodniki własnym kosztem urządzali, gdy dotychczas tego nie wymagano. Nareszcie podnosi gmina, że z własnych funduszków zakłada i będzie zakładać chodniki w ulicach, a szczególnie w tych, które się zabudowują. Dlatego nie uznała Rada gminna za stosowne uzupełnić §. 5. projektu przez Wysoki Sejm na dniu 28. Września 1882. uchwalonego, postanowieniem przez c. k. Ministerstwo podniesionem. Wydział krajowy podzielił to zapatrywanie Rady miejskiej i projektuje uchwalenie §. 5. w niezmienionem brzmieniu, a to głównie dla tego, bo z jednej strony względem czystości i ochrony murów przez Ministerstwo podniesionym w zupełności stanie się zadosyć, gdy chodniki wprowadzie nie przez budujących domy, lecz przez gminę urządzonymi zostaną; z drugiej strony zaś zmniejszenie ciężarów na budujących nakładanych, stać się może bodźcem do stawiania nowych budynków, dlatego tylko pochwalać i popierać można dążność gminy do zmniejszania kosztem gminy ciężarów, które mogłaby nałożyć na stawiających nowe budynki.

5.) W pierwszym ustępie §. 6. projektuje Rada miejska zastąpienie postanowienia projektu z d. 28. Września 1882. przyznającego właścicielowi przyległej realności prawo nabycia od gminy na własność części gruntu pozostałej z drogi, placu lub ulicy, przy otwarciu dla publicznej komunikacji nowej drogi, placu lub ulicy, lub też rozszerzeniu albo sprostowaniu istniejącej drogi, placu lub ulicy, — obowiązkiem nabycia takiego gruntu. Zważywszy jednak, że obowiązująca ustawa cywilna wkłada wprawdzie w §. 365. kod. cyw. na właścicieli obowiązek odstąpienia swej własności za wynagrodzeniem, jeżeli tego wymaga dobro publiczne; jednak nie ma ustawy, któraby wkładała na obywateli obowiązek przymusowego nabywania publicznej własności; zważywszy, że nie ma ścisłej analogii pomiędzy wypadkami omawianymi w §§. 4. i 6.

projektu ustawy, gdyż postanowienie §. 4. nie zmusza właściciela bezwarunkowo do nabycia gruntu, lecz pozostawia mu wolny wybór, lub nabycia gruntu i stawiania zamierzonego budynku, lub też uwolnienia się od nabywania gruntu gminnego przy odstąpieniu od zamiaru stawiania nowego budynku; — zważywszy, że żadna z ustaw budowniczych Wydziałowi krajowemu znanych nie zawiera postanowienia analogicznego z powyższem postanowieniem projektowanym przez Radę miejską w ustępie 1. §. 6.; — zważywszy wreszcie, że ustawa drogowa z d. 18. Sierpnia 1866. Nr. 15. Dz. u. kr. z r. 1867. znajdując się w §. 9. w zupełnie analogicznym położeniu co do gruntów zaniechanej drogi, nie wkłada na właścicieli sąsiednich gruntów obowiązku nabywania własności gruntów pochodzących z zaniechanej drogi: — Wydział krajowy doszedł do przekonania, że powyższa zmiana projektowana przez Radę miejską nie da się usprawiedliwić i gdyby uchwaloną została, mogłaby najprawdopodobniej cały projekt narazić na odmówienie Najwyższej sankcyi. Dla tego Wydział krajowy projektuje uchwalenie 1. ustępu §. 6. w takim brzmieniu, jak opiewa projekt przez Wysoki Sejm na dniu 28. Września 1882. uchwalony.

6.) Ustęp 2. §. 6. zawiera zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z projektem uchwalonym przez Radę miejską jedynie postanowienie, że o wywłaszczeniu na cele zmian w ustępie 1. tego §. wymienionych, przez władze autonomiczne za potrzebne uznanych, orzeka c. k. Namiestnictwo według obowiązujących w tej mierze prawnych przepisów.

7.) Podziałki (skala) dla planów zostały w §. 9. zmienionymi zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej.

8.) W §. 11. opuszczono zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej ostatni ustęp projektu z dnia 28. Września 1882. postanawiający, że przeprowadzenie komisji z przyzwaniem stron, w poprzednich ustępach tego §. przepisane, nie jest wymagane, jeżeli przedłożone plany budowy opatrzone są pisemnem zezwoleniem współwłaścicieli, dożywotników i sąsiadów.

9.) Stylizację §. 13. zmieniono zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej w sposób odpowiadający brzmieniu §. 14. ustawy budowniczey dla 29 miast z d. 28. Kwietnia 1882. N. 77. dz. u. kr.

10.) W §. 17. opuszczono zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej 2. ustęp projektu z dnia 28. września 1882. postanawiający, że w pewnych wypadkach może władza dla względów publicznych unieważnić udzielony konsens.

11.) C. k. Prezydium Namiestnictwa oznajmiło, że c. k. Ministerstwo zwróciło uwagę, czy nie byłoby stósownem przywrócić w §. 29. postanowienie zawarte pierwotnie w dawniejszym projekcie z r. 1876, mocą którego budujący przy większych realnościach byliby obowiązani urządzać studnie. Rada miejska nie zastosowała się jednak do tej uwagi, a Magistrat usprawiedliwia tę okoliczność w swem sprawozdaniu następującym sposobem. Postanowienie takie byłoby zbyt uciążliwem dla budujących z powodu znacznych kosztów, jakichby w wielu wypadkach wymagało urządzenie studni. W zastosowaniu zaś tylko wyjątkowo osiągnięto by cel zamierzony, t. j. wydostanie zdrowej wody, przydatnej do picia, gdyż grunt jest po największej części zakażonym, a woda zaskórna nieodpowiedniej jakości. Z tych przyczyn stara się gmina usilnie o zaopatrzenie miasta w potrzebną ilość zdrowej wody i jakkolwiek już osiągniętych w tym kierunku wyników nie można uważać za wystarczające, gmina nie ustaje w staraniach o osiągnięcie jeszcze pomyślniejszych i zupełnie wystarczających wyników w tym kierunku.

Wydział krajowy dzielając w zupełności te wywody Reprezentacyi miasta Lwowa, przystępuje do jej wniosku, i nieprojektuje zmiany w wskazanym kierunku, postanowień projektu z dnia 28. Września 1882.

12.) C. k. Prezydium Namiestnictwa oznajmiło, że zdaniem c. k. Ministerstwa postanowienie 1. ustępu §. 35. projektu z 28. Września 1882, iż kuchnie mają być tak umieszczane, aby z pomieszkaniem łączyły się bezpośrednio albo za pomocą wewnętrznej komunikacyi, nigdy

zaś przez podwórze lub ganki otwarte, byłoby za daleko idącym ograniczeniem budujących. Pomimo tego jednakowoż Rada miejska uchwaliła w projekcie z dnia 24. lipca 1884. zachować to postanowienie, a Magistrat przytacza w swem sprawozdaniu w celu uzasadnienia tego postanowienia, że dotychczas we Lwowie prawie wszędzie kuchnie są w ten sposób urządzone, a i w przyszłości urządzenie ich w taki sposób nie będzie podlegać takim trudnościom, ażeby z tego jakiegokolwiek ograniczenie lub ciężary dla budujących wynikać mogły. Nadto mniema Magistrat, jakoby względy higieniczne wymagały takiego urządzenia. Wydział krajowy nie mógł atoli podzielić zapatrywań Reprezentacyi miejskiej na tę sprawę. Albowiem przedewszystkiem nie mógł w sobie wyrobić przeświadczenia, jakoby względy higieniczne przemawiały nieodzownie za bezpośredniem łąčeniem kuchni z pomieszkaniem. Wydział krajowy mniema i owszem, że zaniechanie bezpośredniego łączenia kuchni z pomieszkaniem, ochroni pomieszkania od pary i wyziewów kuchennych, a zatem względy higieniczne raczej przemawiają za zaniechaniem takiego bezpośredniego łączenia, aniżeli za nieodzownem wymaganiem, by kuchnia z pomieszkaniem bezpośrednio łąconą była. Zbytecznem byłoby zaś wykazywać obszernie, że wymaganie, ażeby łączenie kuchni z pomieszkaniem tylko w pewien przepisany sposób skutecznionem być mogło, jest ograniczaniem wolności budujących, które tylko w takim wypadku usprawiedliwionem być mogłoby, gdyby tego wymagały przeważne względy dobra publicznego. Takich względów zaś niema w obecnym wypadku. Dla tego projektuje Wydział krajowy wypuszczenie 1. ustępu §. 35 projektu z 28. Września 1882.

13.) Ustęp 3. §. 44. zmieniono zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej w ten sposób, że w domach dwu lub trzypiętrowych powinny być urządzone schody ogniotrwałe, a tylko boczne mogą być sporządzone z drzewa, jeżeli są połączone z głównemi ogniotrwałemi.

14.) W ustępie c. §. 46 — zmieniono zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej, postanowienie, według którego kominy wąskie czyli rosyjskie, do których wpuszczono trzy dymy, miały mieć szerokości 16 cm., na postanowienie, że takie kominy winny mieć szerokości 25 cm.

15.) Dodano zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej, jako ostatni ustęp §. 46. postanowienie, że w razie urządzenia pieców i kuchni do opalania węglem kamiennym, wzbronionem jest używanie wszelkich takich przyrządów, jak zasówki, zatyczki, tak zwane klucze, klapy i t. p., któreby zamykały szczelnie piece i kuchnie od kominów, i wstrzymywały uchodzenie do tychże szkodliwych gazów.

16.) Zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i uchwałą Rady miejskiej pominięto w przedostatnim ustępie §. 50. postanowienie zawarte w projekcie z 28. Września 1882., według którego rury spustowe i gańce w wychodkach realności w mieście i gęściej zaludnionych przedmieściach można było urządzać także z trąb drewnianych, szczelnie spojonych i wewnątrz osmołowanych, — a umieszczono to postanowienie jako dodatek przy §. 68, pomiędzy wyjątkowemi postanowieniami dla budowli na gruntach od miasta odległych.

17.) Zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej, opuszczono w §. 73. postanowienie, według którego nowy nabywca realności w drodze licytacji przymusowo sprzedanej, obowiązany być miałby nie prędzej jak w ciągu jednego roku przeprowadzić realność do możliwie dobrego i bezpiecznego stanu.

18.) W 2. i 3. ustępach §. 74. zastąpiono zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej postanowienia projektu z dn. 28. Września 1882 odnoszące się do łątania dachów gontowych, postanowieniami, że do naprawy dachów gontowych w czasie lat 25 od dnia ogłoszenia ustawy na budynkach w śródmieściu i na przedmieściach gęściej zabudowanych, tudzież na budynkach piętrowych, potrzeba zezwolenia Magistratu, jeżeli nie chodzi tylko o wymianę pojedynczych lub małej ilości gontów, — a pozwolenie takie może być

tylko natenczas udzielone, jeżeli wiązanie dachu zostanie uznane jako zupełnie zdrowe lub przynajmniej w tak dobrym stanie, że zdoła przetrwać zamierzone pokrycie gontami, w przeciwnym razie zaś należy zarządzić odnowienie wiązania dachu i ogniotrwałe pokrycie.

19.) Zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej zmieniono postanowienia §. 75. odnoszące się do zastosowania przepisów projektowanej ustawy do istniejących budynków.

20.) W §§. 77. i 78. uchwaliła Rada miejska, że ona ma orzekać o udzielaniu wszelkich konsensów na budowę. Magistrat przytacza w swem sprawozdaniu dla uzasadnienia tej przez Radę miejską projektowanej zmiany, jedynie, że przyjęcie tej zmiany nie wykluczałoby możliwości, by Rada miejska w myśl §. 43. statutu dla miasta Lwowa poruczyła tę czynność Magistratowi. Wydział krajowy obstaje jednak pomimo tej uchwały Rady miejskiej przy niezmienionem postanowieniu projektu z dn. 28 Września 1882, ponieważ udzielanie konsensów na budowę jest zazwyczaj jedynie tylko zadaniem władzy wykonawczej, a Magistrat jest organem wykonawczym Reprezentacji miejskiej, Rada miejska zaś według §. 33. statutu organem uchwalającym i nadzorującym, a władza wykonawcza jej nie przysłużyła.

21.) Natomiast wypuszczono zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i uchwałą Rady miejskiej w ustępie b. §. 78 wyraz „wszystkich“, dla przywrócenia harmonii tego postanowienia z postanowieniami §§. 66 i 67 statutu.

22.) Również zmieniono stylizację §. 79 zgodnie z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej.

23.) Postanowienia ustawy wstępnej projektu z d. 28. Września 1882 umieszczono w sformułowaniu zgodnem z uwagami c. k. Prezydium Namiestnictwa i z uchwałą Rady miejskiej w §§. 80., 81. i 85.

24.) Nareszcie zaprojektowano zgodnie z uchwałą Rady miejskiej w §. 84, że projektowana ustawa ma wejść w życie z 45. dniem po jej ogłoszeniu.

Wydział krajowy wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączony pod 1/. projekt ustawy.

Alegat

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 19. Sierpnia 1884.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblíkiewicz w. r.

Sprawozdawca

Dr. Franciszek Smolka w. r.

Członek Wydziału krajowego.

U S T A W A

z dnia obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zawierająca ustawę budowniczą dla król. stoł. miasta Lwowa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem nadaję król. stoł. miastu Lwowu ustawę budowniczą:

Ustawa budownicza

dla król. stoł. miasta Lwowa.

Dział I.

O pozwoleniu na budowę.

§. 1.

Budowy wymagające pozwolenia urzędowego (konsensu).

Pozwolenia urzędowego (konsensu) potrzeba na wykonanie w terytorjalnym obrębie miasta Lwowa nowych budowli, na przebudowanie, powiększenie albo rozebranie częściowo lub w całości budynków istniejących, na przedsiębranie w budynkach istniejących takich zmian, które oddziałują na moc i trwałość budynków, na stosunki sanitarne lub bezpieczeństwo ogniowe, albo z którymi jest połączone przeobrażenie frontu, lub wreszcie które wywierają wpływ na prawa sąsiadów, — na budowę studzien, wodociągów, zbiorników na wodę lub nawóz, kanałów, jam kloacnych, przedsiębranie robót w ogólności, z którymi wykopy ziemne są połączone, na odgraniczenie gruntów od ulic i placów publicznych, i t. p. roboty.

§. 2.

Budowy wymagające tylko doniesienia.

Przy zmianach budowlanych, które nie należą do rodzaju robót w §. 1. przytoczonych, wystarcza, jeżeli osoba do kierowania lub wykonania odnośnych robót w myśl ustaw obowiązujących upoważniona, zawiadomi poprzednio miejski Urząd budowniczy przez zapisanie przedsiębrać się mającej roboty w księgach na ten cel przeznaczonych.

Urząd budowniczy mocen jest wstrzymać wykonanie robót, któreby uznał jako ulegające przepisom §. 1. i zażądać przedłożenia w myśl §. 7. niniejszej ustawy.

Przy naprawach, które nie wprowadzają zmiany w ogólnym stanie budynku i których celem jest tylko utrzymanie w dobrym stanie poszczególnych przedmiotów, nie wymaga się żadnego uwiadomienia.

§. 3.

Oznaczenie linii regulacyjnej i poziomu przy istniejących ulicach, drogach i placach publicznych.

Jeżeli przedmiot budowy, czy to budynek, czy odgraniczenie licować ma do ulicy, drogi lub placu publicznego, należy przed wniesieniem do Magistratu podania o konsens zapewnić się, czy kierunek dotychczasowej linii frontowej albo dotychczasowego poziomu nie ulegnie zmianie, według ogólnego planu regulacyjnego całego miasta, który to plan w urzędzie budowniczym do użytku stron interesowanych stale będzie wyłożony.

Gdyby zmiana taka nastąpić miała, należy wnieść do Magistratu podanie o oznaczenie linii regulacyjnej a względnie oznaczenie poziomu dla stawiać się mającego budynku z załączeniem właściwych planów w dwóch egzemplarzach, a mianowicie:

sytuacyjnego w takiej rozciągłości, aby regulacja dokładnie mogła być rozpoznana, i niwelacyjnego, które to plany podług skali w §. 9. ustanowionej mają być sporządzone i dokładnie w miarze metrycznej kotowane.

Linię regulacyjną i wysokość poziomu oznacza urząd budowniczy na miejscu.

Jeżeli linia regulacyjna i wysokość poziomu są już ustanowione, natenczas załatwienie podania ma być doręczone stronie w przeciągu dni 20, jeżeli zaś dopiero osobno muszą być ustanowione, w przeciągu dni 30.

Gdyby terminy powyższe nie mogły być zachowane, należy w tym samym czasie zawiadomić stronę o powodach zwłoki.

§. 4.

Odszkodowanie przy zmianie linii frontowej w istniejących drogach, ulicach i placach.

Jeżeli w skutek ustanowienia linii regulacyjnej okaże się potrzeba, ażeby przedmiot budowy, który ma być z gruntu wzniesiony, dobudowany lub przebudowany, został po za dotychczasową linię frontową naprzód wysunięty lub w tył cofnięty, natenczas w pierwszym przypadku obowiązany jest podający o konsens, zaś w drugim przypadku obowiązana jest gmina m. Lwowa nabyć część gruntu położoną pomiędzy dawniejszą linią frontową, a nową linią regulacyjną.

Gdyby co do ceny wynagrodzenia ugoda dobrowolna nie przysłała do skutku, cena ta będzie oznaczona przez sądowe oszacowanie.

O powyższym obowiązku odstąpienia gminie części gruntu na publiczną drogę, ulicę lub plac, orzeka w razie odwołania się, c. k. Namiestnictwo.

Jeżeli postanowienie względem kierunku linii regulacyjnej stało się prawomocnem, może być konsens na zamierzoną budowę udzielony, chociażby cena wynagrodzenia za odstąpić się mającą część gruntu nie była jeszcze ustanowioną i uiszczoną, skoro we właściwym sądzie realnym złożoną zostanie kaucya, odpowiadająca wartości wywłaszczonego gruntu, jaką władza pozwalająca budowy po wysłuchaniu dwóch biegłych oznaczy.

§. 5.

Podział gruntu pod budowlę i otwarcie nowych ulic.

Jeżeli grunt pod budowlę na żądanie właściciela ma być podzielony na części, należy przed wniesieniem podania o konsens na budowę uzyskać potwierdzenie planu działów.

Tym celem należy przedłożyć plany sytuacyjne w dwóch egzemplarzach i oznaczyć w takowych z podaniem miar czarnym kolorem granice całej podzielić się mającej realności, zaś czerwonym kolorem granice utworzyć się mających parcel, prócz tego należy podać na planach wymiar całej realności przed podziałem, jako też wymiar poszczególnych nowych parcel.

Właściciel realności, która na jego żądanie ma być podzieloną na części, winien odstąpić bezpłatnie z tej realności gruntu, potrzebne na utworzenie, w celu przeprowadzenia zamierzonego podziału realności, nowych placów, dróg i ulic, oraz na sprostowanie lub rozszerzenie istniejących, jednakże do szerokości tychże nie większej jak 20 metrów.

Zezwolenie na podział realności traci swoją ważność, jeżeli do lat trzech od dnia doręczenia odnośnego konsensu zabudowanie wydzielonych parcel nie zostało rozpoczęte, lub podział w księgach gruntowych nie został przeprowadzony.

§. 6.

Otwarcie nowych lub rozszerzenie istniejących ulic w interesie komunikacji publicznej.

Gdyby uznaną została potrzeba otwarcia dla publicznej komunikacji nowej drogi, placu lub ulicy przez grunta prywatne, bądź puste, bądź zabudowane, lub też rozszerzenia albo sprostowania istniejącej drogi, placu lub ulicy, obowiązany jest właściciel odnośnej realności odstąpić potrzebną na ten cel część gruntu za wynagrodzeniem, a nawzajem służy mu prawo nabyć od gminy na własność część gruntu pozostałą z drogi, placu lub ulicy.

O wywłaszczeniu na cele powyższych zmian, przez władze autonomiczne za potrzebne uznanych, orzeka c. k. Namiestnictwo według obowiązujących w tej mierze prawnych przepisów.

Gdyby w obydwu powyższych przypadkach ugoda dobrowolna co do ceny wynagrodzenia nie przysłała do skutku, cena ta będzie oznaczona przez sądowe oszacowanie.

§. 7.

Podanie o pozwolenie na budowę (konsens).

Przed rozpoczęciem budowy należy wnieść do Magistratu podanie o pozwolenie na budowę (konsens) z załączeniem planów w dwóch egzemplarzach.

Podający obowiązany jest w razie zachodzącej wątpliwości wykazać prawo własności przedmiotu, czy gruntu pod budowę przeznaczonego, albo też przedłożyć pozwolenie właściciela, a jeżeli działa w imieniu trzecich osób, tych pełnomocnictwo.

§. 8.

Plany na budowę.

Plany na budowę powinny zawierać :

- a) Plan sytuacyjny z uwidocznieniem położenia i granic realności do zabudowania przeznaczonej, przedmiotu budowy także powstać mającego, tudzież istniejących starych zabudowań, podwórz, dziedzińców i ogrodów, położenia przylegających sąsiednich realności i budynków z oznaczeniem ich właścicieli i numerów tabularnych, wreszcie ościennej ulicy, nazwy i szerokości tejże, kierunku linii frontowej, a względnie regulacyjnej. W planie tym należy wykazać także i przez odpowiednie pokotowanie uwidocznienie obszaru całej realności, przestrzeń jej już zabudowaną, jako też zabudować się mającą.
- b) Plan niwelacyjny, a mianowicie przekrój podłużny i poprzeczny, przez środek ulicy z dokładnem oznaczeniem liczbami wszystkich znaczniejszych wzniesień oraz wysokości progu wejścia głównego nowej budowy.
- c) Plany poziome wszystkich pięter, piwnic i poddasz, przekrój podłużny i poprzeczny, tudzież widok zewnętrzny budynku z oznaczeniem wysokości sąsiednich domów.

Na planie piwnic powinny być uwidocznione doły kloaczne, kanały domowe, połączenia ich z kanałem głównym, ich przekrój poprzeczny i spadek, dalej ścieki wodne i studnie.

Na planie poddasza należy przedstawić wszystkie mury strychowe, kominowe i ogniowe, tudzież podział poddasza, jeżeli takowe częściami na użytek mieszkańców domu ma być oddane.

Wszelkie miary, czyli koty, odstępki budynku od ulicy, sąsiednich granic i zabudowań, szczególnie zaś grubości murów, wysokości ubikacji i ich rozmiary, mają być dokładnie oznaczone liczbami według miary metrycznej.

Niezwykłe konstrukcye, mianowicie żelazne mają być przedstawione w szczegółowych rysunkach, a wytrzymałość ich obliczona w dołączonym statycznym rachunku.

Przy wykonaniu reperacyj lub zmian częściowych wystarcza przedłożenie planu tej części budynku, w której zmiana ma być uskuteczniłą.

Wszystkie plany mają być wykonane na trwałym papierze, lub płótnie.

§ 9.

Podziałka (skala) dla planów.

Plany mają być rysowane według miary metrycznej a mianowicie :

Plany sytuacyjne obejmujące większą przestrzeń podług skali 1 : 1000 czyli 1 cm. = 10 m. przy mniejszej przestrzeni podług skali 1 : 500 czyli 1 cm. = 5 m.

W planach niwelacyjnych należy miary długości oznaczyć według skali planów sytuacyjnych, zaś miary wysokości według skali 10 razy powiększonej.

Plany na budowę mają być rysowane podług skali 1 : 100 czyli 1 cm. = mtr.

Rysunki szczegółowe i konstrukcyjne mają być rysowane podług takiej skali, aby dokładne ich rozpoznanie było możebnem, mianowicie w stosunku 1 : 10, 1 : 20, 1 : 50 i t. p.

§. 10.

Podpisy na planach na budowę.

Plany przedłożone do zatwierdzenia mają być opatrzone podpisem właściciela gruntu przeznaczonego do zabudowania, albo tegoż umocowanego zastępcy, jakoteż autora planów.

§. 11.

Przeprowadzenie komisji przed udzieleniem konsensu na budowę.

Po wniesieniu podania o pozwolenie na budowę, Magistrat w najkrótszym czasie zbada projekt budowy przez komisję, złożoną z administracyjnego i technicznego urzędnika, a w razie potrzeby i fizyka miejskiego.

Do komisji tej mają być zawezwani: właściciel przeprowadzić się mającej budowy, albo jego pełnomocnik, kierujący budową, tudzież sąsiedzi. Komisya powinna odbywać się na miejscu budowy. Magistrat może jednak zarządzić komisję w urzędzie, wszelako i w takim razie służy interesowanym stronom prawo żądania oględzin na miejscu.

Komisya starać się będzie o usunięcie przeszkód w drodze dobrowolnej ugody. Jeżeli ugoda przyjdzie do skutku, zostanie na podstawie tejże udzielony konsens na budowę, o ile takowa ze względów publicznych może być uskutecznią. Gdyby zaś ugoda nie przyszła do skutku, rozstrzygnie władza do udzielania konsensu na budowę powołana o podniesionych zarzutach, o ile rozstrzygnięcie to należy do zakresu jej działania, oraz orzeknie, czy i o ile ze względów publicznych zamierzona budowa może być uskutecznią, a stosownie do tego albo odmówi konsensu na budowę, albo go udzieli z zastrzeżeniem co do zarzutów z tytułu prawa prywatnego uczynionych i pod tym ostatnim względem odeszle strony na drogę sądową, pozostawia-

jąc budującemu, by się przeciw podniesionym zarzutom zastrzegł w myśl postanowień ustawy cywilnej i przepisów postępowania sądowego, a według okoliczności budowę na własne niebezpieczeństwo rozpoczął lub rozpoczętą dalej prowadził (§. 472 proced. sąd. i §§. 340—342 kodeksu cywilnego).

Podniesione z tytułu prawa prywatnego zarzuty, których rozstrzygnięcie na drodze sądowej zostało zastrzeżeniem, mają być w załatwieniu podania wyraźnie wymienione. Protokół powyższego postępowania ma być podpisany przez wszystkie obecne strony.

§. 12.

Udzielenie konsensu. Zawiadomienie o takowym stron interesowanych. Rekursu tychże.

Na podstawie planów w §. 7. przepisanych i rozprawy, czy też protokołu komisji w §. 11. określonego, udziela się podającemu przy zwrocie jednego egzemplarza przedłożonych i klauzulą zatwierdzenia opatrzonych planów pozwolenie na budowę (konsens) bezwarunkowo lub też z ograniczeniami bliżej poszczególnionemi.

O udzieleniu lub odmówieniu konsensu, zawiadamia się podającego, tudzież wszystkie te strony, które przeciw zamierzonej budowie zarzuty podniosły. Przeciw orzeczeniu temu służy interesowanym droga rekursu. Rekurs powinien być wniesiony w przeciągu dni 14 od dnia doręczenia orzeczenia, w przeciwnym bowiem razie będzie bezwzględnie odrzucony.

Załatwienie podań o konsens na budowę ma być doręczone stronom w przeciągu dni 15, jeżeli zaś sprawa podlega rozstrzygnięciu Reprezentacyi miasta, w przeciągu dni 30.

§. 13.

Konsens na budowę zakładów przemysłowych lub fabryk.

Przy budowlach na cele przedsiębiorstw przemysłowych, które w myśl ustawy przemysłowej wymagają zezwolenia władzy politycznej, ma być pertraktacya budownicza ile możliwości połączoną z pertraktacyą przemysłowo-policyjną.

W każdym razie konsens na taką budowę może być udzielony dopiero po prawomocnem zezwoleniu na prowadzenie przedsiębiorstwa.

§. 14.

Zakaz budowania bez konsensu, albo przed uzyskaniem tegoż.

Bez konsensu nie wolno budowy rozpoczynać. W razie rekursu orzeknie władza udzielająca konsens, czy przed rozstrzygnięciem rekursu przez właściwą władzę i pod jakimi zastrzeżeniami budowa może być rozpoczętą lub dalej prowadzoną, a do orzeczenia tego należy zastosować się bezwzględnie.

§. 15.

**Zastosowanie się do potwierdzonych planów. Zmiany
dozwolone. Sprostowanie planów.**

Od potwierdzonych planów nie wolno odstąpić bez zezwolenia władzy, chyba, że idzie tylko o takie zmiany, dla których według §. 2. wystarcza doniesienie miejskiemu Urzędowi budowniczemu. W innych przypadkach należy przedłożyć do zatwierdzenia plan częściowy, wykazujący zmianę planu pierwotnego.

W razie zmian większych może władza zażądać planów należycie sprostowanych i wymienić takowe na plany pierwotne.

§. 16.

**Przechowanie potwierdzonych planów i konsensu
na miejscu budowy.**

Potwierdzone plany i konsens na budowę mają być zawsze dla użytku nadzorujących organów Magistratu przechowane na miejscu budowy.

§. 17.

Unieważnienie konsensu.

Konsens na budowę traci swoją ważność, jeżeli w przeciągu dwóch lat od udzielenia go, budowa nie została rozpoczętą, albo po rozpoczęciu przez dwa lata była zawieszoną.

Dział II.

Przepisy szczegółowe o budowaniu.

A. Ze względu na kierownictwo budowy, tudzież na bezpieczeństwo i porządek publiczny.

§. 18.

Odpowiedzialność za wykonanie budowy.

Wykonywaniem robót przy budowie kierować może tylko osoba upoważniona do tego w myśl ustaw obowiązujących. Kierownik budowy powinien przed rozpoczęciem teje w księdze przeznaczonej na ten cel w Urzędzie budowniczym miejskim zapisać oświadczenie, że obejmuje odpowiedzialność za wykonanie budowy.

O każdej zmianie w osobie kierownika budowy należy donieść miejskiemu Urzędowi budowniczemu w przeciągu 24 godzin.

Nowo obejmujący kierownictwo budowy powinien w tymże czasie zapisać w Urzędzie budowniczym powyżej wskazane oświadczenie. W czasie zmiany w kierownictwie budowy, mają być roboty wstrzymane pod odpowiedzialnością właściciela budowy.

Kierujący budową odpowiada za umiejętne, dokładne i trwałe jej wykonanie, za użycie dobrych i celowi odpowiednich materiałów, za bezpieczeństwo wszelkich urządzeń pomocniczych w celu budowy

przedsięwziętych i w ogóle za przestrzeganie postanowień tej ustawy, oraz wszelkich odnośnych przepisów. Przez to jednakże nie jest wykluczoną odpowiedzialność i innych przy wykonaniu budowy zajętych osób, o ile takowe zawiniły.

§. 19.

Przepisy ze względu na bezpieczeństwo i porządek publiczny.

O rozpoczęciu budowy należy zawiadomić miejski Urząd budowniczy najpóźniej 24 godzin przed jej rozpoczęciem.

Przy każdej budowie i naprawie budynku od ulicy należy ustawić znaki ostrzegające, lub w miarę potrzeby stosowne ogrodzenie; w wypadkach zaś, gdzie materiały budowlane, ziemia, narzędzia i t. p. na ulicy są złożone, albo gdzie drogi i place publiczne zostały rozkopane, należy nocną porą utrzymywać przed placem budowy latarnie oświetlone, a w razie potrzeby także straż nocną.

Każdą budowę nie wykluczając nasadzenia pięt, zmiany wiązań dachowych i t. p. w śródmieściu i bliższych albo więcej uczęszczanych ulicach na przedmieściu, należy przed rozpoczęciem roboty na czas jej trwania zagrodzić od ulicy parkanem.

Przy budowach wykonywanych przy froncie ulicy, gdzie utrzymanie swobodnej komunikacji pieszej mogłoby być zagrożone, należy dla zabezpieczenia przechodniów urządzić nad chodnikiem silny dach ochronny, lub ułożyć tymczasowy chodnik.

Co do opłat placowego za wysunięcie parkanu na ulicę, jako też za dozwolone wyjątkowo składanie materiałów budowlanych na ulicach i placach publicznych, obowiązuje taryfa opłaty placowego.

Składanie materiałów budowlanych, o ile takowe według poprzedzającego ustępu nie zostało wyjątkowo dozwolone za opłatą placowego, niemniej gaszenie wapna na ulicach i placach publicznych jest zakazane. Ziemię z fundamentów wykopaną, tudzież rumowisko należy z ulic i placów publicznych bezzwłocznie uprzętnąć.

Przy rozbieraniu budynków należy dla uchylenia kurzu rozebrać się mające części poprzód zwilżać i nie wolno spuszczać rumowiska z góry inaczej, jak tylko w naczyniach lub trąbach zamkniętych; nie wolno również materiału drzewnego z dachu lub pięt na ulicę zrzucić, ale tylko spuszczać.

B. Ze względu na położenie budowy.

a) przy ulicach i placach publicznych.

§. 20.

Zabudowanie frontu przy ulicy.

W ulicach głównych wolno przy froncie stawiać tylko budynki główne, budynki zaś podrzędne służące na cele gospodarcze, przemysłowe lub tym podobne, jako to: stajnie, wozownie, warsztaty, magazyny i t. p., mają być umieszczone w głębi w podwórzu.

Gdyby ze względu na położenie miejscowe, budynki te tylko przy froncie postawione być mogły, a względy publiczne nie stały

temu na przeszkodzie, pozwolenie na to może być wyjątkowo udzielonem. Natenczas wszakże należy budynki te opatrzyć odpowiednią fasadą.

Budynki frontowe muszą przypierać bezpośrednio do siebie lub do granicy sąsiedniej, w przeciwnym razie ich odległość powinna wynosić najmniej 6 m., a wtedy fasada przyczółka powinna być zastosowaną do fasady frontowej.

W ulicach głównych nie wolno stawiać przy froncie domów parterowych. Gdzieby to wyjątkowo zostało dozwolonem, tam należy wyprowadzić mury w takiej grubości, aby na nie w przyszłości można nasadzić piętro.

Budynki główne należy stawiać bezpośrednio w linii frontowej ulicy, jeżeli jednak zamierzonym jest utworzenie ogrodu lub zajazdu przed nimi, może być dozwolonem cofnięcie tychże od frontu pod następującymi warunkami:

- a) Budynek cofnięty powinien być tak budowanym, jak to przepisano dla domów frontowych. Wille pięknej architektury w ogrodzie położone, mogą być wyjątkowo stawiane w całości lub częściowo jako budynki parterowe.
- b) Odstęp budynku od ulicy nie powinien wynosić mniej jak 6 m., na placu tym nie wolno stawiać podrzędnych budynków, jako to: budek do sprzedaży i t. p. nie wolno też używać go na skład lub w inny szpecący sposób.
- c) Odgraniczenie od ulicy winno być w takim razie sporządzone ze sztachet lub krat ozdobnych.

§. 21.

Wysokość budynków mieszkalnych.

Domów mieszkalnych nie wolno budować wyżej jak na trzy piętra nie licząc parteru.

Mezanin liczy się za piętro.

Domy jednopiętrowe mogą być wszędzie budowane przy froncie ulicy, bez względu na jej szerokość.

Domy dwu- lub trzy piętrowe wolno stawiać tylko tam, gdzie ich wysokość nie przewyższa szerokości ulicy w tem miejscu. Może być jednakże dozwolonem:

- a) w miejscu, gdzie dom już istniał, budować dom nowy w wysokości dawniejszego;
- b) w ulicy częściowo już zabudowanej wyprowadzić dom nowy do wysokości większej części domów tamże już istniejących.

W obydwu tych wypadkach wysokość budynku nie może przewyższać 16 metrów.

Jeżeli domy są cofnięte od frontu według warunków §. 20, wolno podnieść ich wysokość w miarę szerokości odstępu.

Wysokość budynku mierzy się od najwyższego punktu chodnika do górnej krawędzi gzymsu głównego.

§. 22.

Wyskoki przy frontach.

- a) Schody przed domami, kraty i poręcze wystające, drzwi otwierające się na zewnątrz, jako też inne tego rodzaju przedmioty sięgające po za linię frontową, nie są dozwolone.
- b) Okna lub okiennice wychodzące na ulicę nieumieszczone w wysokości przynajmniej 3 m. nad chodnikiem, należy urządzić do otwierania na wewnątrz lub tak, aby nie sterczały na ulicę i zupełnie przylegały do muru.
- c) Balkony otwarte dozwolone są tylko w ulicach mających więcej niż 10 m. szerokości i powinny być zbudowane włącznie z poręczą z ogniotrwałego materiału. Balkony kryte dozwolone są tylko w ulicach najmniej 15 m. szerokich. Odległość ich od sąsiedzkiej realności ma wynosić najmniej 3 m. wyskok zaś nie może przewyższać 1.25 m. Długość balkonów krytych nie powinna zazwyczaj przechodzić szerokości odstepu między osiami dwóch okien, większa długość może być dozwoloną po rozpoznaniu rzeczy w każdym przypadku z osobna. Części dźwigające kryte balkony mają być sporządzone z kamienia lub żelaza.
- d) Na urządzenie wystaw sklepowych, godeł, markiz i t. p. należy postarać się o pozwolenie (w pierwszym wypadku z dołączeniem planów). Wyskoki wystaw sklepowych nie powinny przewyższać 25 cm. Wszelkie godła, latarnie i t. p. powinny być umieszczone w wysokości najmniej 3 m., zaś markizy najmniej 2.25 m. nad chodnikiem, mierząc przy wiszących przedmiotach od punktu najniższego.
- e) Wyskoki cokłów po za linie budowy dozwolone są przy domach frontowych aż do 10 cm. Gdyby z architektonicznych względów pożądanem było powiększenie wysokości cokłów albo wysunięcie na chodnik ryzalitów, bram ozdobnych, filarów, kandelabrow i t. p. należy na to uzyskać osobne pozwolenie.

§. 23.

**Wyprawa ścian zewnętrznych. Fasady domów frontowych.
Zmiany fasad budynków starożytnych.**

Ściany zewnętrzne budynku z wyjątkiem fasad wykonanych w surowym materiale należy wyprawić najpóźniej do lat dwóch po ukończeniu budynku. Fasady domów frontowych nie powinny sprzeciwiać się zasadom dobrego gustu, albo być malowane szpecącymi lub dla wzroku szkodliwymi kolorami.

Na fasadach starożytnych budynków, które mają wartość artystyczną, archeologiczną lub pamiątkową, nie wolno wykonywać żadnych zmian bez zezwolenia władzy.

§. 24.

Odgraniczenie od ulicy.

Każdą realność należy odgraniczyć od drogi publicznej. W śródmieściu i przy głównych ulicach przedmieść należy podwórza przy

realnościach w głębi zabudowanych odgraniczyć od ulicy murem, ogrody ozdobnymi sztachetami, zaś plac pod budowę w częściach miasta zabudowanych przynajmniej parkanem.

W odległych i ubocznych ulicach mają być podwórza odgraniczone od ulicy przynajmniej parkanem, zaś grunta do uprawy płotem lub baryerą.

§. 25.

Dachy, okapy i rynny.

Wszystkie dachy budynków zwrócone spadkiem ku ulicy powinny być opatrzone rynnami przynajmniej 25 cm. szerokimi, jako też rurami spustowymi z ogniotrwałego materiału. Na dachach blachą krytych mają być rynny umieszczone nad okapem dachu, jednakże odstęp rynny od okapu nie powinien wynosić w najszerszym miejscu więcej jak 30 cm. Gdyby z architektonicznych lub innych względów wypadło szerokość tę przekroczyć, należy przez stosowny przyrząd zapobiedz zesuwanii się śniegu z odstępu tego.

Rury spustowe należy prowadzić o ile możności wprost do kanału. Gdzieby to ulegało trudnościom, należy wylot umieścić najwyżej 30 cm. nad chodnikiem.

Balkony powinny być opatrzone w rynny odpowiedniej szerokości, zaś rury spustowe prowadzone po frontowej ścianie budynku.

b) W podwórzach.

§. 26.

Wymogi przy budowach od strony i w obrębie podwórz.

Rozmiary podwórz. Świetlniki.

Przy budowlach od strony i w obrębie podwórza należy uwzględnić wszelkie zachodzące stosunki miejscowe, kształt podwórza, położenie jego do słońca, rozmiary przypierających budynków, sposób użytkowania ubikacyi w tychże, stopień zabudowania sąsiednich realności, wymogi sanitarne, mianowicie aby każda ubikacya służąca na pobyt ludzi była zaopatrzona obficie powietrzem i światłem, wreszcie wymogi ogniowo-policyjne. Przy tem uważać należy, ażeby przestrzeń niezabudowana wynosiła przynajmniej 25% całego obszaru, z czego większa połowa na dziedziniec przeznaczoną być winna. Odstąpienie od tego postanowienia może być dozwolone tylko wyjątkowo przy budynkach narożnych, lub gdzie dziedziniec kilku sąsiednich realności ze sobą się stykają, albo gdzieby grunt położony przy froncie między gruntami już zabudowanymi i otoczony sąsiednimi budynkami przy zachowaniu tego postanowienia nie mógł być zabudowanym.

Świetlniki mogą służyć tylko dla ubikacyj podrzędnych i powinny mieć, jeżeli dostarczać mają światło tylko jednemu oknu w każdym piętrze, przynajmniej 6, jeżeli zaś więcej oknom przynajmniej 10 m. kwadratowych obszaru.

§. 27.

Sień wchodowa. Bramy wjazdowe i przejazdy.

Szerokość sieni wchodowej powinna wynosić najmniej 1.60 m.

W rzeczywistości, w której istnieją zabudowania na podwórzu albo mogą w myśl §. 26. powstać w przyszłości, należy urządzić bramę wjazdową we frontowym domu.

Szerokość takiej bramy powinna wynosić najmniej 2·20 m.

Jeżeli w jednej i tej samej rzeczywistości jest kilka podwórz, powinny być urządzone z jednego do drugiego przejazdu o wskazanych wymiarach.

§. 28.

Brukowanie względnie szutrowanie podwórz.

Dziedzińce i podwórza, o ile na ogród nie są używane, należy wybrukować albo wyszutrować, w miarę potrzeby wyasfaltować i urządzić na nich brukowane ścieki dla odprowadzenia wody deszczowej.

§. 29.

Studnie.

Studnie w obrębie rzeczywistości, założone w pobliżu zbiorników lub kanałów, powinny być zabezpieczone odpowiednio od infiltracji. W śródmieściu tudzież w bliższych częściach przedmieść mają być opatrzone w pompę, w odleglejszych zaś mogą być zabezpieczone parapatem, najmniej 1 m. wysokim.

Studnie zawierające wodę nieprzydatną do picia dla ludzi, powinny być zaopatrzone w sposób zwracający uwagę stosownym napisem ostrzegającym.

c) Przy granicach sąsiednich.

§. 30.

Odległość przedmiotu budowy od granic sąsiednich.

Odległość budynków od granic sąsiednich nie ulega ze względów publicznych żadnym ograniczeniom z wyjątkiem zastrzeżeń §. 20. Postanawia się tylko, iż zbiorniki kloaczne lub nawozowe mają być oddalone od granicy sąsiedniej najmniej o 2 metry. Mniejsza odległość zawisła od zezwolenia sąsiadów.

C. Ze względu na użytkowanie.

§. 31.

Ogólne wymogi dla domów mieszkalnych.

Budynki przeznaczone na zamieszkanie powinny być tak zbudowane, aby ani bezpieczeństwu nie zagrażały, ani zdrowia mieszkańców nie narażały. Powinny przeto być suche i zdrowe, mieć wystarczający przystęp powietrza i światła i być jak najlepiej zawarowane przeciw niebezpieczeństwu pożaru. Ściany zewnętrzne budynków tych nie powinny być wyprawiane wcześniej, jak w sześć miesięcy po pokryciu budynku dachem i po upływie jednej zimy.

§. 32.

**Wysokość ubikacyj mieszkalnych w świetle i nad terenem.
Podział poziomy piętra parterowego.**

Ubikacje, w których ludzie mieszkać, spać lub zwykle przebywać mają, powinny mierzyć najmniej 2·85 m. wysokości w świetle przy poziomych posobach, zaś gdzie takowe są sklepione najmniej 3 m. mierząc w najwyższym punkcie sklepienia. Podłoga parterowych ubikacyj powinna być wzniesiona najmniej 50 cm. nad teren. Wyjątkowo dozwala się obniżenie aż do 15 cm. dla ubikacyj, które przeznaczone są na sklepy, jeżeli pod niemi są piwnice, a spód ziemny suchy, albo zabezpieczony sztucznie od zawilgocenia.

Podział poziomy piętra parterowego na dwie kondygnacje za pomocą pułapu dozwala się w lokalnościach służących na sklepy, jednakże nie wolno górnych ubikacyj zamieszkiwać, ale można używać takowych tylko na składy towarowe.

§. 33.

Pomieszkania w piwnicach

Pomieszkania w piwnicach nie są dozwolone. Wyjątek stanowi się w tych tylko przypadkach, gdzie naturalna spadziłość terenu wymaga budowy znacznie nad poziom wzniesionych i świetlistych piwnic, a raczej suterrenów, albo jeżeli w domach ozdobnych z uwzględnieniem §. 20. w ogrodach położonych, na mieszkanie dla jednej tylko rodziny urządzonych, ubikacje w piwnicach służyć mają na kuchnie i inne podrzędne cele mieszkalne.

Natenczas wszakże należy uczynić zadość następującym warunkom:

- a) Spód ziemny powinien być zupełnie suchy.
- b) Mury przylegające do ziemi powinny być od zawilgocenia skutecznie zabezpieczone.
- c) Najmniej połowa całej wysokości piwnicy w świetle w §. 32. ustanowionej, powinna leżeć po nad przyległym terenem, zaś okno powinno mieć najmniej 1 m. wysokości.
- d) Bezpośrednio na ulicę nie wolno drzwi urządzać.

§. 34.

Pomieszkania strychowe.

Pomieszkania w obrębie poddasza czyli strychu nie są dozwolone.

Wyjątek stanowią pojedyncze pokoje w pałacach lub wilach ozdobnych, których dachy ze względów architektonicznych mają strome kształty i tworzą przestronne poddasza, jednakże tylko wtedy, jeżeli pałace te lub wile urządzone są na mieszkanie dla jednej tylko rodziny i są wolno stojące, a pokoje te oddzielone są od strychu i sieni muryrowanymi lub przynajmniej ryglowami i tynkowanymi ścianami w myśl §. 40. i odpowiadają zresztą postanowieniom §. 31. i 32.

§. 35.

K u c h n i e.

Celem wypuszczania pary i wyciewów niezdrowych mają być w kuchniach urządzone pod sufitem otwory najmniej 15 cm. w kwa-

drat do osobnego komina wentylacyjnego, opatrzone drzwiczkami lub żaluzjami żelaznemi.

§. 36.

Piwnice i drewnitnie.

Każdy dom mieszkalny powinien być opatrzony w odpowiednią ilość piwnic na pomieszczenie drzewa opałowego.

Posadzka piwnic powinna się wznosić 15 ctm. po nad najwyższy stan wody zaskórnej, gdzie zaś to jest niemożliwe, powinny być piwnice, nieprzepuszczalnie zbudowane.

Z piwnic nie wolno urządzać drzwi bezpośrednio na ulicę.

Gdzie wysoki stan wody zaskórnej albo techniczne przeszkody utrudniają budowę piwnic, należy w myśl §. 40. a) wybudować na pomieszczenie drzewa opałowego drewnitnie odpowiednich rozmiarów.

§. 37.

Mieszkanie stróża.

Mieszkanie stróża ma być umieszczone w parterze lub suterenie w myśl §. 33. urządzonym, w bliskości głównego wejścia do budynku, ma mieć najmniej 10 m. □ obszaru, światło bezpośrednie, zresztą ma odpowiadać w ogólności wymogom dla ubikacyj mieszkalnych postanowionym.

D. Ze względu na konstrukcyę.

§. 38.

Materyał i wykonanie budowy.

Wszelkie materyały do budowy użyte, niemniej wiązania i konstrukcyę powinny być takiej dobroci i wytrzymałości, jakiej wymaga cel budowy według ogólnie przyjętych i za dobre uznanych zasad technicznych. Nie wolno murować w porze, w której skutkiem mrozów zaprawa murarska traci własność spajania.

§. 39.

Wymiary cegieł zwykłych.

Cegły zwykłe mają mieć po wypaleniu następujące wymiary:

29 cm. długości

14 cm. szerokości

65 cm. wysokości.

§. 40.

Konstrukcyja ścian.

Co do konstrukcyi ścian postanawia się:

- a) Ściany zewnętrzne domów mieszkalnych, stajen i wszelkich budynków piętrowych, jako też takich, w których ogniska mają być urządzone, powinny być murowane przez wszystkie piętra z cegły lub kamienia. Budynki bez ognisk, jako to: wozownie, magazyny, drewnitnie, i t. p. mogą być do wysokości 5 m. mierząc od terenu do okapu, budowane w pruski mur, czyli z drzewa wiązanego w ryglówkę, jednakże przedziały ry-

główek powinny być murowane cegłą, zaś te ściany, które do ulicy albo do granicy sąsiedzkiej przypierają, muszą być murowane całkowicie.

Ściany z drzewa można sporządzać tylko dla wolno stojących wychodków parterowych, altan, gołębników, kręgielni i t. p. albo w budynkach stawianych na krótki i ściśle ograniczony przeciąg czasu n. p. na widowiska, na skład materiałów lub narzędzi przy budowlach i t. p.

- b) Ściany wewnętrzne a mianowicie: ściany dźwigające pokłady belkowe, ściany kominowe, ściany ogniochronne czyli mury ogniowe i ściany przedziałowe, powinny być murowane całkowicie z cegły. Gdzie ściany przedziałowe na piętrach nie trafiają na siebie z powodu podziału wewnętrznego, tam mogą one być zbudowane w pruski mur, o przedziałach cegłą na zaprawie wapiennej wymurowanych albo z dwóch warstw tarcic w krzyżujących się kierunkach zbitych. W obu razach należy powierzchnie drzewa wytrzciniować i wyprawić. O oddaleniu tychże ścian od ognisk i kominów stanowi §. 46.

Budowanie ścian ryglowych bez wymurowania przedziałów, obustronie tarcicami pobitych jest wzbronione.

§. 41.

Grubość murów.

Ponieważ oznaczenie grubości murów zależnem jest od każdorazowych szczegółowych warunków, a mianowicie od wysokości piętr, rozpiętości ubikacyj, konstrukcyi i obciążenia pokładów belkowych, ilości i rozpiętości otworów i t. p., przeto postanawia się następujące ogólne dyrektywy:

- a) Przy murach ceglanych należy grubość ich zastosować do wymiaru zwykłych cegieł.

Można przeto zakładać mury tylko w grubości $\frac{1}{2}$, 1, $1\frac{1}{2}$, 2, i t. d. cegieł. Grubość tę należy przy kotowaniu planów wyrażać, jak następuje:

mur	$\frac{1}{2}$	cegły	gruby	przez	15	cm.
"	1	"	"	"	30	"
"	$1\frac{1}{2}$	"	"	"	45	"
"	2	"	"	"	60	"
"	$2\frac{1}{2}$	"	"	"	75	"
"	3	"	"	"	90	"

i t. d.

Miary powyższe odnoszą się do murów surowych nie wyprawionych.

- b) Jeżeli mury przez założenie w nich licznych lub wielkich otworów są tak osłabione, że filary nie posiadałyby należytej wytrzymałości, gdyby ze zwykłego muru ceglanego były sporządzone, należy je murować z cegły mocno wypalanej na cemencie albo sporządzić z ciosu lub żelaza, co w planach powinno być uwidocznionem.

- c) Poniżej 75 cm. grubości nie wolno zakładać murów z kamienia łamanego.
- d) Mury pokładami belkowymi obciążone, a mianowicie:

Mury zewnętrzne

mają być w ubikacjach najwyższego piętra, mierzących więcej niż 6·5 m. rozpiętości, grubości 2 cegieł, poniżej 6·5 m. rozpiętości, grubości 1½ cegły.

W każdym niższym piętrze jakoteż w fundamentach należy mury pogrubić o ½ cegły.

Mury wewnętrzne

mają mieć w najwyższym piętrze grubości 1½ cegły.

Z następujących piętr mogą być każdorazowo dwa prowadzone w jednostajnej o ½ cegły stopniowo ku dołowi powiększającej się grubości.

- e) Mury nieobciążone, a mianowicie:

Mury zewnętrzne

w najwyższym i następującem niższym piętrze mają mieć grubość 1½ cegły, z następujących piętr mogą być każdorazowo dwa prowadzone w jednostajnej o ½ cegły stopniowo ku dołowi powiększającej się grubości.

Mury wewnętrzne

w najwyższym piętrze w ubikacjach posiadających więcej niż 6·5 m. rozpiętości, jako też w klatkach schodowych poniżej 4 m. szerokości, mają mieć grubość 1 cegły, zaś w ubikacjach poniżej 6·5 m. rozpiętości, grubość ½ cegły.

W pierwszym przypadku mogą być mury prowadzone przez najwyższe i następujące niższe piętro w jednostajnej grubości na 1 cegłę, powiększając takową stopniowo jak powyżej co drugie piętro.

W drugim przypadku należy mury ½ cegły grube w następującem niższym piętrze rozszerzyć do jednej cegły, prowadząc je odtąd co dwa piętra w jednostajnej grubości i powiększając takową stopniowo co drugie piętro jak powyżej.

Do klatek schodowych, które mają więcej niż 4 m. szerokości, odnoszą się przepisy dla murów zewnętrznych nieobciążonych.

- f) Mury piwniczne i fundamentowe należy założyć o 15 cm. mocniej, aniżeli mury parterowe.

§. 42.

Mury ogniowe.

Poddasza domów sąsiednich do siebie przypierających albo budynków mających więcej niż 30 m. długości, należy oddzielić murami ogniowymi.

Mury te mają być o 50 cm. po nad dach wyprowadzone, grubość ich ma wynosić najmniej 1 cegłę, przy wysokości zaś nad 3 m.

mają być odpowiednio filarami wzmocnione. Nie wolno w nie wpuszczać belek ani wiązań dachowych, a oprócz drzwi nie wolno urządzać w nich żadnych innych otworów.

Drzwi te mają być żelazne, osadzone w kamiennej oprawie albo w ramach żelaznych i urządzone w ten sposób, by własnym ciężarem każdorazem się zamykały.

§. 43.

P o s o b y.

Posoby piwnie powinny być sklepione, a mianowicie do rozpiętości 3 m. w grubości najmniej $\frac{1}{2}$ cegły. Po nad tę rozpiętość, jako też posoby w bramach przejazdowych i w miejscach, gdzie są nagromadzone ciężary, mają być sklepione w stosownej grubości w miarę rozpiętości i obciążenia.

Posoby na piętrach mogą być sklepione albo sporządzone z belek.

W sieniach, przejazdach i klatkach schodowych należy użyć do posób belek dyblowanych.

Pokłady belkowe na piętrach powinny być opatrzone powalą nakrytą rumowiskiem albo piaskiem, jako też sufitem trzecinowanym i wyprawionym.

W ubikacyach, w których belki pokładowe dłuższe są niż 6:5 m., tudzież we wszystkich budynkach na cele publiczne przeznaczonych, mają być urządzone podstropy.

Odmienne postanowienie może nastąpić wyjątkowo i w każdym przypadku z osobna.

Powala strychowa powinna być nakrytą rumowiskiem, a na tem posadzką z cegieł, której szpary powinny być zalane zaprawą wapienną lub gliną. W budynkach parterowych strop od strony strychu może być wyłożony polepą z gliny.

§. 44.

Schody, klatka schodowa.

W każdym domu mieszkalnym powinna istnieć komunikacja za pomocą schodów, jedna lub więcej według wielkości budynku, na strych, do piwnicy, na podwórze i na ulicę.

W domach parterowych i jednopiętrowych dozwolone są schody drewniane.

W domach dwu lub trzypiętrowych powinny być schody urządzone ogniotrwałe, t. j. z kamienia, żelaza lub podsklepienie z drewnianymi stopniami. Boczne schody, jeżeli są w połączeniu z głównymi ogniotrwałymi, mogą być sporządzone z drzewa.

Szerokość schodów głównych w budynkach parterowych i jednopiętrowych ma wynosić najmniej 1:10 m., w budynkach zaś dwu- i trzypiętrowych, we wyższych piętrach najmniej 1:10 m., w niższych 1:25 m.; szerokość schodów bocznych nie powinna wynosić mniej jak 1 metr.

Wysokość stopni schodów głównych nie powinna mierzyć więcej jak 16 cm., a schodów bocznych więcej jak 18, zaś szerokość stopni schodów głównych mniej jak 29 cm., a schodów bocznych mniej jak 26 cm. w linii podziałowej. Linie podziałową przyjmuje się w odstępach 45 cm. od ściany. Stopnie klinowe powinny mieć w najwęższym miejscu najmniej 12 cm. szerokości.

Poręcze schodów mają być 1 metr wysokie i muszą być tak urządzone, ażeby zesuwanie się po nich było niemożliwym. Przy schodach o stopniach klinowych należy urządzić poręcze od ściany.

Komórki i t. p. pod schodami, ogniska zaś, otwory kominowe i t. p., w klatce schodowej są wzbronione tam, gdzie schody nie są ogniotrwale sporządzone.

Klatka schodowa powinna być oddzieloną od strychu pełnym murem i sklepieniem, albo posobą z belek dyblowych i powinna być od dołu wytrzciniwana i wyprawiona, od strychu zaś opatrzona posadzką ceglana lub polepą na rumowisku.

Drzwi na strych prowadzące mają być żelazne i osadzone w ramie żelaznej albo w węgarach kamiennych, a przynajmniej, jeżeli są drewniane, muszą być z odzwiami od strony strychu obite blachą żelazną. Drzwi leżące, urządzone tylko do podnoszenia, nie są dozwolone.

§. 45.

Fundamentowanie i izolowanie od wilgoci.

Mury fundamentów wolno zakładać tylko na przydatnym na ten cel rodzimym gruncie, albo na podfundamentowaniach, nigdy zaś bezpośrednio na gruncie grzęskim lub nasypnym. Jeżeli w grzęskim gruncie mają być użyte podfundamentowania drewniane, należy je założyć najmniej 30 cm. poniżej stanu wody zaskórnej, której wysokość Władza w każdym wypadku oznaczy.

Budynki w wilgotnym gruncie muszą być opatrzone przeciw szerzeniu się wilgoci warstwą izolacyjną założoną 30 cm. poniżej podłogi parteru, a sporządzoną albo z lanego asfaltu w grubości najmniej 1 cm., albo z arkuszowego w grubości najmniej 0.5 cm., lub z 4 warstw cegieł na zaprawie hydraulicznej, albo też z innego skutecznego środka, który przez Władzę będzie dozwolonym.

§. 46.

Pałowiska.

a) Ogólne przepisy.

Wszelkie palowiska należy tak urządzić, aby z nich pożar powstać nie mógł i aby dymem lub sadzą nie zanieczyszczały powietrza w sposób przykry dla ogółu.

Przy urządzaniu większych palowisk na cele przemysłowe, jak np. suszarnie i t. p. należy przedłożyć szczegółowe plany, na podstawie których ustanowione będą warunki urządzenia tych palowisk.

b) Ogniska otwarte. PrzedSIONKI kominowe.

W lokalnościach, w których wyrabiają się albo gromadzą materiały łatwo zapalne, nie wolno urządzać otwartych ognisk.

W ubikacjach, które nie są przesklepione, należy nad ogniskiem otwartem umieścić ogniotrwałą kapę tak, aby na około po za krawędzie o 30 cm. wystawała.

Dym z otwartych ognisk wolno odprowadzać tylko kominami przełazowymi. Podłogę do koła ogniska należy opatrzyć posadzką ogniotrwałą w szerokości 60 cm. PrzedSIONKI kominowe należy budować z kamienia lub cegły, przesklepić i opatrzyć posadzką ogniotrwałą i drzwiami żelaznymi, albo przynajmniej z wewnątrz blachą pobitemi, osadzonemi w ramie kamiennej lub żelaznej.

c) K o m i n y.

Wszelkie kominy należy wyprowadzać na fundamencie, albo opierać je na murowanych filarach, arkadach, sklepieniach, lub żelaznych podporach, w żadnym zaś przypadku nie wolno ich opierać na belkach drewnianych.

Otwór kominów powinien mierzyć:

dla kominów przełazowych najmniej 45 cm. w szerokości, a 48 cm. w długości;

dla kominów wązkich czyli rosyjskich, które tylko w przekroju okrągłym mogą być wyprowadzone 16 cm. albo 25 cm. w średnicy.

Kanały wentylacyjne nie podlegają ograniczeniom.

Co do kominów fabrycznych dane będą szczegółowe postanowienia w każdym przypadku z osobna.

Kominy przełazowe powinny być urządzone nad ogniskami otwartymi, niemniej przy piecach piekarskich i wędzarniach; jeżeli nie są umieszczone bezpośrednio nad ogniskami, winny mieć łatwo przystępne otwory wjazdowe, jeżeli są szersze nad 55 cm. należy je opatrzyć w takie przyrządy, aby przełożenie było możebnem dla kominiarza.

Do jednego i tego samego komina wolno wpuszczać dymy tylko z palowisk umieszczonych na tem samym piętrze, a mianowicie do komina 16 cm. szerokiego dwa dymy, do komina 25 cm. trzy lub cztery dymy.

Przekrój kominów wązkich powinien w całej długości być jednostajny, niemniej powinny one być prowadzone o ile możności w pionowym kierunku.

Większa pochyłość aniżeli pod 60-tym stopniem do poziomu nie jest dozwoloną i tam tylko dopuszczalną, gdzie to jest nieuniknionem. W takim razie jednakże w miejscach, gdzie zmienia się kierunek, należy umieścić otwory do czyszczenia.

Policzki kominów powinny mieć najmniej $\frac{1}{2}$ cegły grubości; jeżeli zaś kominy mocnemu rozgrzaniu podlegają, jak przy piecach piekarskich, albo ogień łatwo udzielić mogą, jak przy wędzarniach, należy policzkom dać grubość najmniej 1 cegły.

Jeżeli kominy znaczną mają wysokość albo wolno stoją, należy powiększyć grubość policzków w miarę potrzeby według zasad statyki.

Od wewnętrznego obwodu komina ma być wszelkie drzewo oddalone najmniej o $\frac{1}{2}$ cegły.

Dolne wyciory kominów wązkich mają być o ile możności sprowadzone do piwnic; tak na dole, jak na poddaszu należy urządzić w nich otwory do czyszczenia w szerokości przekroju kominowego 25 cm. wysokie. Otwory te mają być o ile możności przystępne z korytarza strychowego, zamknięte podwójnemi od siebie odstającemi na felce zapadającemi żelaznemi drzwiczkami i według piętr i ubikacyi numerowane. Na poddaszu należy je umieścić w wysokości 1 m. nad polepą albo posadzką, lub też nad pomostem.

Od otworów tych ma być wszelkie drzewo oddalone najmniej o 60 cm., w przeciwnym razie obite blachą.

Rury piecowe mają być oddalone od sufitu najmniej o 60 cm.

Jeżeli kominy wązkie nie są wewnątrz murowane, osobno na ten cel uformowanemi cegłami albo wykładane rurami glinianemi, powinno być ich wewnątrz gładko wytynkowane.

W obrębie strychu powinny być kominy na zewnątrz wyprawione; jeżeli przechodzą przez szczyt dachu, powinny być wyprowadzone przynajmniej 60 cm. nad tenże; jeżeli zaś w innych miejscach dach przebija, przynajmniej 1 m. nad dach albo 60 cm. nad szczyt tegoż.

Nagłówki kominów na domach piętrowych powinny być nakryte płytami kamiennemi.

d) Piece piekarskie. Wędzarnie.

Piece piekarskie powinny być przesklepione podwójnem sklepieniem.

Ściany wędzarni powinny być sporządzone całkowicie z cegły i opatrzone drzwiami żelaznemi, a nadto hakami albo prętami żelaznemi, w murze osadzonemi do zawieszania wędlin.

e) Piece pokojowe. Kominy blaszane.

Piece, które bezpośrednio na podłodze stoją, należy podmurować w wysokości 30 cm. Jeżeli stoją na nóżkach, wystarcza podmurowanie na 15 cm.

Piece żelazne, które nie stoją na nóżkach, należy stawiać na podmurowaniu z cegły lub kamienia 15 cm. wysokiem.

Przed palowiskami w kominkach pokojowych, tudzież przed drzwiczkami ogniwami, tak pieców jak kuchni, należy, jeżeli posadzka nie jest ogniotrwałą, wyłożyć ją materiałem ogniotrwałym.

Zastąpienie murowanych kominów rurami blaszanemi wewnątrz budynku, prowadzenie takowych przez ściany drewniane, zwłaszcza wypuszczanie ich w ścianach zewnętrznych na ulicę lub podwórze, niemniej używanie pieców żelaznych w miejscach, gdzie się wyrabia lub gromadzi materiał łatwo zapaleniu podlegający, jest zakazane.

W razie urządzenia pieców i kuchni do opalania węglem kamiennym, wzbronionem jest używanie wszelkich takich przyrządów jak zasuwki, zatyczki, tak zwane klucze, klapy i t. p., któreby zamykały szczelnie piece i kuchnie od kominów i wstrzymywały uchodzenie do tychże szkodliwych gazów.

§. 47.

Dachy, gzymsy, okapy, dymniki.

Wiązania czyli stolce dachowe należy budować oddzielnie od powały strychowej, jako też od muru ogniowego i nie wolno ani w powałę ani w mur ten wpuszczać części konstrukcyjnych.

Pokrycie dachów na wszystkich budynkach w obrębie śródmieścia i przedmieść zwarto zabudowanych, jako też na wszystkich domach piętrowych należy uskutecznić z ogniochronnego materiału.

Gzymsy okapowe wolno sporządzać tylko z cegły, kamienia lub blachy.

Dymniki na dachach należy opatrzyć oknami lub okiennicami blachą pokrytymi do zamknięcia.

§. 48.

Ganki zewnętrzne.

Ganki zewnętrzne czyli korytarze otwarte na podwórzowych frontach budynków należy oprzeć na kroksztynach albo podporach z ogniotrwałego materiału i opatrzyć ogniotrwałymi poręczami. Gdzie ganki te tworzą jedyny przystęp do ubikacyj mieszkalnych albo schodów, mają być zbudowane całkowicie z ogniotrwałego materiału szerokości najmniej 1.25 m.

Jeżeli ganki przy wilach w §. 33. i 34. uwzględnionych stanowią architektoniczne przyozdobienie, mogą być sporządzone całkowicie z drzewa.

§. 49.

Okna górne czyli latarnie w dachach.

Latarnie w dachu powinny być murowane całkowicie z cegły i zamknięte ogniotrwałe od poddasza.

Ramy okien i pręty przedzielające należy sporządzić z żelaza.

§. 50.

W y c h o d k i.

W parterze i na każdym piętrze domów mieszkalnych lub dla pobytu ludzi przeznaczonych, powinny istnieć wychodki odpowiednio umieszczone, łatwo przystępne, w takiej ilości, ażeby na dwa pomieszkania przynajmniej 1 wychodek przypadł.

Dla wil piętrowych położonych w ogrodzie i urządzonych na mieszkanie dla jednej tylko rodziny, wystarczają wychodki parterowe.

W domach parterowych mogą być wychodki urządzone na podwórzu oddzielnie od budynku.

Wychodki należy oświetlić oknem umieszczonym w ścianie zewnętrznej i urządzić w nich odpowiednią wentylację celem odprowadzenia wyziewów. Drzwi wychodków powinny szczelnie przystawać, zaś siedzenie mieć dobrze przylegające przykrywki.

Rury spustowe i gańce w wychodkach należy urządzić z kruszcu lub z gliny kamionkowej na ten cel wyrabianej z polewą wewnątrz.

Dla wentylacji rur spustowych należy urządzić odpowiednie przedłużenie takowych po nad dach.

Drewniane szalowania spustów w wychodkach są wzbronione.

§. 51.

Kloaki i kanały.

Wszelkie odchody i nieczystości powinny być zbierane:

- a) w murowanych zbiornikach kloacznych lub
- b) w beczkach.

Do a) Budowę zbiorników kloacznych należy wykonać tak, aby z nich wszelkie nieczystości mogły być wywożone, tam zaś gdzie połączenie zbiorników z kanałem publicznym jest możliwe, lub gdzie połączenie zbiornika z wodą bieżącą przez władzę szczegółowo w każdym wypadku dozwolonem zostanie, ażeby tylko płynne nieczystości do kanału publicznego lub do wody bieżącej odpływały.

Zbiorniki kloaczne mają mieć najmniej 7 mtr. sześciennych wymiaru i powinny być zbudowane w jak największej możliwej odległości od studzien, samoistnie, oddzielnie od innych budynków, gdyby zaś w szczególnym wypadku dopuszczonem było częściowe umieszczenie zbiornika kloaczego wewnątrz budynku, w takim razie musi być takowy założony bez związku z murami tego budynku.

Ściany tudzież posadzkę zbiornika kloaczego należy wykonać z cegły do stopniałości wypalanej na zaprawie cementowej, a to ściany w grubości najmniej 1½ cegły, zaś posadzkę z 4 warstw cegieł płazem kładzionych. Oprócz tego należy ściany tudzież dno z wewnątrz wytynkować zaprawą cementową, starannie gładzoną z wyokrągleniem wszelkich kątów i rogów i ze spadkiem ku jednemu punktowi. Nakrycie zbiorników powinno być sporządzone szczelnie, opatrzone otworem do czyszczenia najmniej 75 cm. w kwadrat mierzącym i pokryte warstwą ziemi, gruzu lub t. p. najmniej 30 cm. grubą.

Inne również szczelne konstrukcje zbiorników nie są wykluczone.

Gdzie połączenie zbiornika kloaczego z kanałem publicznym lub bieżącą wodą może być uskutecznonem, ma być urządzony w zbiorniku tak zwany dywizor czyli oddzielacz t. j. ściana dziurkowana z kruszcu, drzewa albo murowana na cemencie z cegieł do stopniałości wypalonych z pozostawieniem szpar 1 cm. szerokich, poniżej której przefiltrowane płyny, otworem w zbiorniku na ten cel zostawionym odprowadzone być mogą do kanału publicznego lub gdzie to szczegółowo dozwolonem będzie do płynącej wody, a to w obrębie ulic i placów publicznych kanałem murowanym, albo rurami kamionkowemi lub żelaznemi, gdzie zaś kanał publiczny jest drewniany, tudzież w obrębie realności prywatnych, kanałem drewnianym.

W wypadku powyższym należy wpust ścieków wodnych i zlewów pomyjowych umieścić na odpływie po za zbiornikiem kloacznym, w każdym razie urządzić w miejscu tem pneumatycznie zamknięcie kanału.

Gdzie w wychodkach rury spustowe sporządzone są z żelaza, można do tychże sprowadzić wodę z rynien dachowych.

Kanały powinny być murowane w formie jaja z kamienia lub cegły do stopniałości wypalanej albo też wykonane z betonu, w obrębie budynków, ulic i placów przesklepione, lub mocnymi płytami kamiennymi szczelnie przykryte i opatrzone w odstępach najdalej 50 m. kominami dla wstępu, które szczelnie przykryć należy wiekami kamiennymi lub żelaznymi. Posadzka kanału ma być wykonaną z cegieł sztorcem stawianych albo z ciosów kamiennych lub płyt kamionkowych odpowiednio przyrządzonych. Do wysokości 50 cm. od posadzki winne być co najmniej fugi wewnętrzne kanału wypełnione cementem i starannie wygładzone. Jeżeli kanał przechodzi przez mury budynku, winien być w grubości tychże przeprowadzony bez przerwy, samostannie i oddzielnie. Gdzie dopuszczoną będzie budowa kanału drewnianego, winien być takowy wykonany szczelnie po za obrębem budynków, w jak największej możliwej odległości od studzien i od spodu tudzież z boków, zabezpieczony od przeciekania warstwą co najmniej 25. cm. grubą iłu lub tłustej gliny w stanie wilgotnym mocno i dokładnie ubitej.

Celem przewietrzania kanału należy założyć komin wentylacyjny, umieszczony ile możności pomiędzy często ogrzewanymi kominami.

Jeżeli gmina miasta Lwowa ze względów publicznych uzna za potrzebne, mogą być kanały prywatne leżące pod drogami i placami publicznymi nabyte przez gminę, a to w razie nieprzyjścia do skutku dobrowolnej ugody, nawet w drodze wyłączenia w myśl obowiązujących w tej mierze przepisów.

Do b.) Przy systemie beczkowym powinien być otwór pomiędzy rurą spustową a beczką opatrzone wiekiem szczelnie zamykającym się, zaś komórka w której się mieszczą beczki, powinna być tak wielką, aby w niej dwóch ludzi około beczki wygodnie poruszać się mogło, niemniej powinna mieć odpowiednio urządzone otwory dla przystępu robotników i podnoszenia względnie spuszczenia beczek.

§. 52.

Stajnie, składy słomy i siana.

Posoby stajen, nad którymi pomieszkania się znajdują, powinny być sklepione, dla zapobieżenia zaś szerzeniu się wyziewów, należy w stajniach urządzić kanały wentylacyjne i wyprowadzić je po nad dach. Gdzie stajnie mieszczą się w osobnym na ten cel budynku, wystarcza posoba z belek opatrzone powalą i polepą z gliny albo posadzką na poddaszu i z dołu sufitowana.

Składy na słomę i siano należy oddzielić od innych budynków albo lokalności murem ogniowym w myśl §. 42.

Ścieki stajenne należy tak urządzić, aby zanieczyszczenie spodu ziemnego albo zawilgocenie murów nastąpić nie mogło.

§. 53.

Gnojowniki.

Gnojowniki powinny być urządzone o ile możności najdalej od studzien i opatrzone ścianami i posadzką nieprzepuszczalną, jakoteż mocnemi, szczelnie zamykającemi się wiekami. Co do konstrukcyi gnojowników obowiązują przepisy postanowione w §. 51. dla zbiorników kloacznych.

§. 54.

Poddasza.

Dla ochrony materyałów i robót rękodzielniczych od wpływów atmosferycznych, dozwala się stawiać poddasza czyli szopy otwarte na filarach murowanych albo słupkach drewnianych.

Jeżeli poddasza do granicy sąsiedzkiej przypierają, należy je zabezpieczyć z tej strony murem ogniowym w myśl §. 42. Co do pokrycia tych budynków obowiązuje §. 47.

e) Ze względu na szczegółowe przeznaczenie budynku:

§. 55.

Ogólne postanowienia co do budynków przeznaczonych na szczegółowe cele.

Przy budowlach przeznaczonych na szczegółowe cele, jako to: na kościoły, domy modlitwy, szkoły, teatru, sale widowisk, koncertów, zabaw i t. p. ustanawiane będą ze względów budowniczych, ogniowych i zdrowotnych szczegółowe warunki w każdym poszczególnym przypadku.

Dział III.

Budowy służące na cele przemysłowe.

§. 56.

Uwagi ogólne co do budynków przemysłowych.

Jako budynki przemysłowe w przeciwstawieniu do domów mieszkalnych rozumieją się: fabryki, zakłady warstatowe i magazyny.

Budynki przemysłowe dzielą się na:

- a) izolowane,
- b) nieizolowane.

§. 57.

Budynki przemysłowe izolowane — odstęp izolacyjny. — Budowa domów fabrycznych izolowanych. — Budowa domów mieszkalnych przy budynkach przemysłowych izolowanych.

Budynki przemysłowe albo kompleksy tychże uważane są za izolowane, jeżeli ich każdy punkt oddalony jest od innych budynków i granic sąsiednich najmniej 20 mtr.

Szerokość ulic, jako też potoków publicznych wlicza się w to oddalenie.

Jeżeli zakłady fabryczne przypierają bezpośrednio do innych takich samych zakładów, w takich razach wystarcza oddalenie 10 m.

Odstępu izolacyjnego zabudować nie wolno.

Budynki fabryczne izolowane nie mające więcej jak jedno piętro wysokości, w których nie wyrabiają się ani się gromadzą przedmioty łatwo podlegające zapaleniu, mogą być z wyjątkiem ścian kominowych albo tych, które do ulic przypierają, budowane z ryglówki o przedziałach murowanych cegłą.

Domy mieszkalne przy budynkach fabrycznych izolowanych, niemające więcej jak jedno piętro wysokości i służące dla właściciela, urzędników i robotników, mogą być budowane z ryglówki jak powyżej z uwzględnieniem przepisów §. 46. Jeżeli domy te przypierają do warstatów, mają być od takowych oddzielone murem ogniowym, niemniej ściany do ulic przypierające mają być prowadzone z pełnego muru.

§. 58.

Budynki przemysłowe nieizolowane i domy mieszkalne przy nich.

Budynki przemysłowe położone w mniejszem oddaleniu niż 20 m. od innych budynków lub granic sąsiednich, jako też domy mieszkalne przy nich położone, podlegają przepisom ustanowionym w niniejszej ustawie dla zwykłych budynków.

§. 59.

Szczegółowe przepisy dla budynków przemysłowych.

Do wszystkich budynków przemysłowych bez różnicy odnoszą się następujące przepisy:

- a) Na budowę tychże należy przedłożyć plany jak to przepisane w §. 8. dla zwykłych budynków.
- b) Budynki, w których mieszczą się kotły parowe, mają być stawiane w jak największej odległości od ulic i od innych zabudowań, w których ludzie zazwyczaj się znajdują; gdzie zaś to nie jest możebnem, powinny być od tychże oddzielone murem najmniej na 2 cegły grubym i lekko nakryte, w żadnym zaś razie nie mogą być przesklepione.
- c) Palowiska mają odpowiadać przepisom §. 46.
- d) Ubikacje warstatowe mają mieć najmniej 3 m. wysokości i powinny być opatrzone w odpowiednią wentylację.
- e) Odpływ nieczystych lub cuchnących płynów ma być tak urządzony, aby takowe otoczeniu nie były dokuczliwe lub szkodliwe.
- f) Wychodki i pisoary dobrze wentylowane mają być umieszczone w odpowiedniej ilości.
- g) Za siłę i trwałość budynków, w których nagromadzają się towary lub produkta surowe, albo w których maszyny są ustawione, odpowiada właściciel.

- h) Pokłady belkowe mogą być oparte na podciągach i podporach żelaznych a nawet drewnianych, jeżeli w budynku nie mają się wyrabiać albo gromadzić przedmioty łatwo podlegające zapaleniu.
- i) Powąła pokładów belkowych może równocześnie służyć za podłogę, która nie potrzebuje być sufitowana.
- k) Ściany przedziałowe mogą być sporządzone z drzewa z wyjątkiem tych miejsc, gdzie się wyrabiają lub gromadzą przedmioty łatwo podlegające zapaleniu.
- l) Wiązania dachów mogą być oparte bezpośrednio na pokładach belkowych.
- m) W każdym budynku przemysłowym o więcej piętrach muszą być ogniotrwałe schody ratunkowe, które w razie pożaru dostaćby się można z budynku na zewnątrz. Schody ratunkowe powinny być w murowanym obudowaniu i mieć strop czyli posobę ogniotrwałą.

W obszernych fabrykach powinno być więcej schodów ratunkowych i to tak rozłożonych, ażeby odległość do schodów ratunkowych z każdego punktu nie wynosiła więcej jak 40 m. Jeżeli schody takie służyć mają w razie niebezpieczeństwa nie dla większej liczby ludzi jak 50, muszą mieć co najmniej 1·3 m. szerokości, jeżeli są prostoramiennne, zaś 1·6 m. szerokości, gdyby schody były założone o stopniach klinowych. Na każde 50 ludzi więcej powinna być szerokość powiększona o 0·15 m.

Dla ułatwienia komunikacyi mogą być schody te umieszczone na zewnątrz budynku w obrębie izolacyjnym zakładu.

Dział IV.

Wyjątkowe postanowienia dla budowli na gruntach od miasta odległych.

§. 60.

Ogólne uwagi.

Dla budowli nie wyższych jak na jedno piętro na gruntach odległych od przedmieść gęściej zabudowanych, albo na takich, które ze względu na swe położenie za stosowne ku temu uznane będą, mogą być dozwolone pewne ułatwienia w budowie, jeżeli przeznaczenie budynku albo otoczenie jego nie wymaga szczególniejszej mocy budowy, albo bezpieczeństwa od pożaru.

§. 61. (do §. 28.)

Szutrowania podwórz.

Szutrowanie podwórz nie wymaga się.

§. 62. (do §. 32.)

Wysokość ubikacyi mieszkalnych

Wysokość ubikacyi mieszkalnych może być obniżoną do 2·5 m.

§. 63. (do §. 34.)

Zamieszkanie pokoi strychowych.

Zamieszkanie pokoi strychowych jest dozwolone pod warunkiem osufitowania posoby i wszelkich drewnianych ścian przystępu i lokalności samych, jako też ścisłego zachowania przepisów §. 46.

§. 64. (do §. 36.)

Drewutnie.

Na skład materiału opałowego mogą służyć komórki drewniane.

§. 65. (do §. 40.)

Konstrukcja ścian.

Wszelkie parterowe budynki, które oddalone są od najbliższych granic sąsiednich najmniej 20 m. mogą być budowane w całości z drzewa.

Budynki parterowe w mniejszem oddaleniu mogą być zbudowane z drzewa ryglowego o podziałach wymurowanych należycie cegłą.

Budynki piętrowe powinny być budowane z twardego materiału. Wyjątek stanowią wile stawiane na letnie pomieszkanie w ozdobnym stylu, jeżeli oddalenie ich od granicy sąsiedniej wynosi najmniej 20 m. Ściany kominowe powinny być jednakże murowane z cegły i przepisy §. 46. ściśle zachowane.

§. 66.

Materiał do budowy.

Używanie sztucznych surogatów, a mianowicie betonu, piśe, cegieł wapiennych i t. d. jest dozwolonem. Co do ilości pięt, grubości murów i t. d. wydane będą w miarę okoliczności każdorazowo szczegółowe postanowienia.

§. 67. (do §. 47.)

Wiązanie dachów i ich pokrycie.

Wiązania dachów mogą być oparte na belkowaniach strychowych.

Używanie gontów na pokrycie dachów, niemniej tektury i t. p. materiałów jest dozwolonem, pokrywanie słomą wzbronionem.

§. 68. (do §. 50.)

Wychodki.

Wychodki powinny być opatrzone dołem kloaczny, co najmniej dylami ocembrowanym, lub też beczkami do wywożenia kału odpowiednic urządzeniami. Rury spustowe w wychodkach mogą być sporządzone z trąb drewnianych szczelnie spojonych i wewnątrz osmołowanych.

Dział V.

Postępowanie po ukończeniu budowy.

§. 69.

Uporządkowanie na placu budowy.

Po ukończeniu budowy należy niezwłocznie zasypać wszystkie z powodu budowy powstałe jamy, uprzątnąć pozostały materiał budowlany, rusztowania, ziemię, gruz i t. p. i przyprowadzić wszystko w około budowy, co z jej powodu zmienionem lub uszkodzonem zostało, kosztem własnym do stanu odpowiedniego.

§. 70.

Pozwolenie na zamieszkanie.

Nowo wzniesiony budynek nie powinien być wzięty w użytek pierwiej, dopóki Magistrat nie udzieli na to pozwolenia, przekonawszy się przez komisję zesłaną na miejsce, iż przeciw użytkowaniu nowej budowy nie zachodzą żadne przeszkody ze względów budowniczo-ogniowo i sanitarno-policyjnych.

W szczególności postanawia się, iż budynki piętrowe murowane nie mogą być zamieszkałe w tym samym roku, w którym budowa ich rozpoczęta została.

Gdyby budujący przeprowadził zmiany, które w planie konsensowym lub w dodatkowych planach nie były uwidocznione, albo wykonał takie urządzenia których w planach się nie uwidacznia, albo też zaniechał takich urządzeń, które ze względów ogniowo i sanitarno-policyjnych są koniecznymi, w takim razie orzeknie Magistrat, czy i o ile przed skutecznieniem takowych, względnie przed ich usunięciem wzięcie w użytek nowego budynku nastąpić może, jakoteż w jakim przeciągu czasu i pod jakimi rygorami nakazane zmiany powinny być wykonane.

Komisyjne oględziny mają nastąpić w przeciągu 8 dni po wniesieniu podania, a w następnych 8 dniach ma być załatwienie podania stronie doręczone.

Dział VI.

Utrzymanie istniejących budynków.

§. 71.

Konserwacya budynków.

Każdy właściciel jest obowiązany utrzymywać realność swoją w dobrym stanie, czysto i porządknie i nie powinien dopuścić, aby budynki w skutek zaniedbania zagrażały bezpieczeństwu publicznemu, oddziaływały szkodliwie na zdrowie mieszkańców, szpeciły ulice publiczne, albo sprzeciwiały się wymaganiom porządku i czystości; obo-

wiązany jest przeto każdą powstałą wadliwość, nawet bez wezwania do tego ze strony władzy, usunąć w myśl niniejszej ustawy.

Gdyby właściciel na wezwanie władzy nie usunął powstałych wadliwości w oznaczonym terminie w myśl niniejszej ustawy, albo gdyby budowa rozpoczęta dłużej niż trzy lata była zawieszoną i mimo wezwania władzy w oznaczonym terminie nie została wykończoną albo uprzątniętą, władza przymusowymi środkami zarządzi opróżnienie części lub całego budynku, albo też rozebranie i uprzątnięcie rozpoczętej a niewykończonej budowy.

§. 72.

Budynki zawaleniem się grożące.

W razie zagrażającego niebezpieczeństwa może Magistrat zarządzić natychmiastowe opróżnienie i zabezpieczenie budynku grożącego upadkiem, a gdyby tego była potrzeba, całkowite lub częściowe rozebranie onegoż, zaś w razie oporu lub opieszałości właściciela, przeprowadzić to wszystko w drodze przymusowej na koszt i niebezpieczeństwo tegoż.

W ogólności obowiązkiem jest Magistratu w każdym wypadku, bez przyznania mocy wstrzymującej jakimkolwiek rekursom, poczynić takie zarządzenia i użyć takich środków przymusowych, które się okażą niezbędnymi dla usunięcia grożącego niebezpieczeństwa, zapobieżenia większemu powstać mogącemu złemu i dla zapewnienia wykonania postanowień niniejszej ustawy.

§. 73.

Budynki przymusowo opróżnione.

Jeżeli budynek przymusowo opróżniony w przeciągu lat trzech nie zostanie tak naprawiony, aby znowu mógł być zamieszkanym, albo nie będzie rozebrany i uprzątnięty, służy Magistratowi jako władzy politycznej prawo, orzec ze względów publicznych rozebranie jego na koszt właściciela, albo też egzekucyjną sprzedaż realności w drodze publicznej licytacji i wdrożyć takową u c. k. władz sądowych w myśl ustaw obowiązujących z warunkiem, że nowonabywca będzie obowiązany w terminie oznaczyć się mającym, przyprowadzić realność do możliwie dobrego i bezpiecznego stanu.

§. 74.

Konserwacja dachów gontowych.

Wszelkie dachy gontowe w śródmieściu i na przedmieściach gęściej zabudowanych, tudzież na budynkach piętrowych, mają być pokryte ogniochronnym materiałem w przeciągu lat 25 od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy.

Do naprawy dachów gontowych w czasie tym na powyższych budynkach potrzeba zezwolenia Magistratu, jeżeli nie chodzi tylko o wymianę pojedynczych lub małej ilości gontów.

Pozwolenie może być tylko natenczas udzielone jeżeli wiązanie dachu zostanie uznane jako zupełnie zdrowe lub przynajmniej w tak dobrym stanie, że zdoła przetrwać zamierzone pokrycie gontami. W przeciwnym razie, należy zarządzić odnowienie wiązania dachu i ogniotrwałe pokrycie.

§. 75.

Zastosowanie postanowień §§. 22 a i b, 33 i 34 ustęp pierwszy, 36 ustęp drugi, 37, 50, 51 i 55 do istniejących budynków.

W miarę uznanej przez Magistrat ze względów publicznych potrzeby, winne być do istniejących budynków w obrębie miasta i ludniejszych przedmieść zastosowane postanowienia, zawarte w §§. 22 a i b, 33 i 34 ustęp pierwszy, 36 ustęp drugi, 37, 50, 51 i 55 rozmaitego rodzaju przedmiotów, po za linię frontową budynków sięgających (jako to: schodów, krat i poręczy, drzwi, okien i okiennic i t. p.) pomieszczeń w piwnicach i na poddaszach czyli strychach, wejść do piwnic bezpośrednio z ulicy, tudzież pod względem odpowiedniego urządzenia pomieszczeń stróżów, wychodków, jam kloacznych, kanałów, a to przy przedsięwzięciu głównych i takich reparacyi, których koszta stoją w odpowiednim stosunku do wydatków na uskutecznić się mające ulepszenia.

Wspomniane w §. 55 budynki przeznaczone na szczegółowe cele, winny być w przeciągu lat pięciu od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy, stosownie do wezwania władzy urządzone odpowiednio względem budowniczym, ogniowym i zdrowotnym.

Dział VII.

Władze do przestrzegania niniejszej ustawy powołane.

§. 76.

Władze powołane.

Władzami do przestrzegania niniejszej ustawy powołanemi są:

1. Magistrat król. stoł. miasta Lwowa.
2. Rada król. stoł. miasta Lwowa.
3. Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego.
4. C. k. Namiestnictwo Królestwa Galicyi i Lodomeryi.
5. C. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych.

§. 77.

Magistrat.

Magistrat król. stoł. m. Lwowa załatwia wszystkie sprawy budownicze w pierwszej instancyi, a to we własnym zakresie działania gminy m. Lwowa jako też organ wykonawczy, zaś w poruczonem zakresie jako władza miejscowo-policyjna, a przeto:

- a) Czuwa nad wykonaniem przepisów niniejszej ustawy.
- b) Sprawuje nadzór budowniczo-policyjny nad istniejącymi i nowo budującymi się domami.
- c) Udziela lub odmawia konsensu na budowy, a w wypadkach wymienionych w §. 78 a) przedstawia swe wnioski Radzie miejskiej i czyni potrzebne przedłożenia c. k. Namiestnictwu.
- d) Orzeka w sprawach budowniczo-policyjnych i nakłada kary za wykroczenia przeciw postanowieniom niniejszej ustawy tudzież przepisom w myśl tejeż wydanym.

§. 78.

Rada miejska.

Rada król. stoł. miasta Lwowa orzeka:

- a) O przedłożonych jej przez Magistrat konsensach na każdą budowę, do której odnoszą się postanowienia §§. 4. i 6. tej ustawy, i w ogóle o konsensach na budowie, które szczególnie tyczą się interesów gminy ze względu na jej własność lub ze względu na publiczną komunikację.
- b) W drugiej instancyi w sprawach budowniczych we własnym zakresie działania gminy.

§. 79.

Wydział krajowy, c. k. Namiestnictwo, c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych.

Ustawa niniejsza nie narusza prawa wydawania orzeczeń i zarządzeń przysługującego na podstawie statutu kr. stoł. miasta Lwowa (ustawy z d. 14. października 1870. r. Dz. ust. kraj. Nr. 79.) Wydziałowi krajowemu i c. k. Namiestnictwu względnie c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych ani też istniejących szczegółowych postanowień co do budowy szkół, kościołów, teatrów (§. 55.)

Dział VIII

Postępowanie przy budowlach publicznych tudzież kolejowych i w pobliżu kolei żelaznych.

§. 80.

Budowle publiczne.

Przy budowlach t. z. publicznych, to jest wykonywanych przez państwo, kraj lub fundusze pod ich zarządem zostające, powołanym jest Magistrat do przeprowadzenia komisji lokalnej w myśl §. 11. celem przesłuchania stron interesowanych co do możliwych zarzutów.

Przy tej komisji należy także oznaczyć linię budowlaną i poziom.

Jeżeli przeciw budowaniu nie zostaną podniesione zarzuty, lub podniesione w dobrowolny sposób zostaną uchylone, należy zawiadomić władzę prowadzącą budowę, że przeciw budowie nie zachodzi żadna przeszkoda.

O zarzutach nieuchylonych, o ile one nie są natury prywatno-prawnej, rozstrzyga c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z władzą prowadzącą budowę, zaś pod względem zarzutów prawno-prywatnych postąpi c. k. Namiestnictwo co do tych budowli wedle przepisów zawartych w §. 11.

Oddanie tych budowli do użytku, pozostawia się zarządzeniu władzy, która je wybudowała.

§. 81.

Budowle kolejowe i w pobliżu kolei żelaznych.

Przy budowlach kolejowych, t. j. na gruntach kolei żelaznych, tudzież przy budowlach w pobliżu kolei żelaznych wykonywanych, należy zastosować się do obowiązujących w tej mierze osobnych przepisów.

Dział IX.

Postępowanie karne.

§. 82.

Zastosowanie ustawy karnej.

Wykroczenia przeciw niniejszej ustawie które podpadają pod ustawę karną, dochodzone będą przez c. k. Sądy.

§. 83.

Kary policyjne.

Wykroczenia przeciw postanowieniom §. 3 alinea 1, następnie §§. 14 i 18 niniejszej ustawy podlegają karze pieniężnej od 5 do 300 zł., a w razie niemożności ściągnięcia grzywny, karze aresztu od 1 dnia do 2 miesięcy; wykroczenia przeciw innym §§. jakoteż przeciw nakazom przez właściwe władze w zakresie niniejszej ustawy wydanym, podlegają karze pieniężnej od 5 do 100 zł., a w razie niemożności ściągnięcia jej, karze aresztu od 1 do 20 dni.

Karze podpada właściciel budowy lub wykonujący budowę, albo obadwaj w miarę, o ile który przewinił.

Kara nałożona nie uwalnia bynajmniej od obowiązku uchylenia popełnionej wadliwości budowy, jakoteż od dopełnienia zarządzeń władzy, a nawet od zniesienia wadliwego przedmiotu budowy, jeżeli i o ile właściwa władza uzna to za konieczne.

Dział X.

Postanowienie wykonawcze.

§. 84.

Dzień wejścia w życie ustawy i unieważnienie dotychczasowych przepisów.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z 45. dniem po jej ogłoszeniu, a jednocześnie tracą moc obowiązującą dla miasta Lwowa wszelkie dotychczasowe przepisy dotyczące budowl, objętych niniejszą ustawą.

§. 85.

Poruczenie wykonania.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

— KSG —

Ustawa budownicza

dla król. stoł. miasta Lwowa.

Dział I.

O pozwoleniu na budowę.

- §. 1. Budowy wymagające pozwolenia urzędowego (konsensu).
- §. 2. Budowy wymagające tylko doniesienia.
- §. 3. Oznaczenie linii regulacyjnej i poziomu przy istniejących ulicach, drogach i placach publicznych.
- §. 4. Odszkodowanie przy zmianie linii frontowej w istniejących drogach, ulicach i placach.
- §. 5. Podział gruntu pod budowlę i otwarcie nowych ulic.
- §. 6. Otwarcie nowych lub rozszerzenie istniejących ulic w interesie komunikacji publicznej.
- §. 7. Podanie o pozwolenie na budowę czyli konsens.
- §. 8. Plany na budowę.
- §. 9. Podziałka (skala) dla planów.
- §. 10. Podpisy na planach na budowę.
- §. 11. Przeprowadzenie komisji przed udzieleniem konsensu na budowę.
- §. 12. Udzielenie konsensu. Uwiadomienie o takowym stron interesowanych. Rekursa tychże.
- §. 13. Konsens na budowę Zakładów przemysłowych lub fabryk.
- §. 14. Zakaz budowania bez konsensu, albo przed uzyskaniem tegoż.
- §. 15. Zastosowanie się do potwierdzonych planów. Zmiany dozwolone. Sprostowanie planów.
- §. 16. Przechowanie potwierdzonych planów i konsensu na miejscu budowy.
- §. 17. Unieważnienie konsensu.

Dział II.

Przepisy szczegółowe o budowaniu.

- A. Ze względu na kierownictwo budowy, tudzież na bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- §. 18. Odpowiedzialność za wykonanie budowy.
- §. 19. Przepisy ze względu na bezpieczeństwo i porządek publiczny.

B. Ze względu na położenie budowy.

a) przy ulicach i placach publicznych.

- §. 20. Zabudowanie frontu przy ulicy.
- §. 21. Wysokość budynków frontowych mieszkalnych.
- §. 22. Wysoki przy frontach.
- §. 23.

§. 23. {	Wyprawa ścian zewnętrznych.
	Fasady domów frontowych.
	Utrzymanie budynków starożytnych.
- §. 24. Odgraniczenie od ulicy.
- §. 25. Dachy, okapy i rynny.

b) W podwórzach.

- §. 26. Wymogi przy budowach od strony i w obrębie podwórz. — Rozmiary podwórz. Świetlniki.
- §. 27. Sień wchodowa. Bramy wjazdowe i przejazdy.
- §. 28. Brukowanie, względnie szutrowanie podwórz.
- §. 29. Studnie.

c) Przy granicach sąsiednich.

- §. 30. Odległość przedmiotu budowy od granic sąsiednich.

C. Ze względu na użytkowanie.

- §. 31. Ogólne wymogi dla domów mieszkalnych.
- §. 32. Wysokość ubikacyj mieszkalnych w świetle i nad terenem. Poziół poziomy piętra parterowego.
- §. 33. Pomieszkania w piwnicach.
- §. 34. Pomieszkania strychowe.
- §. 35. Kuchnie.
- §. 36. Piwnice i drewnutnie.
- §. 37. Mieszkanie stróża.

D. Ze względu na konstrukcję.

- §. 38. Materiał i wykonanie budowy.
- §. 39. Wymiary cegieł zwykłych.
- §. 40. Konstrukcja ścian.
- §. 41. Grubość murów.
- §. 42. Mury ogniowe.
- §. 43. Posoby.
- §. 44. Schody. Klatka schodowa.
- §. 45. Fundamentowanie i izolowanie od wilgoci.
- §. 46. Palowiska: a) ogólne przepisy, b) ogniska otwarte, c) kominy, d) piece piekarskie, wędzarnie, e) piece pokojowe, kominy blaszane.
- §. 47. Dachy, gzymsy, okapy, dymniki.
- §. 48. Ganki zewnętrzne.
- §. 49. Okna górne czyli latarnie w dachach.
- §. 50. Wychodki.
- §. 51. Kloaki i kanały.

- §. 52. Stajnie, składy słomy i siana.
- §. 53. Gnojowniki.
- §. 54. Poddasza.

E. Ze względu na szczegółowe przeznaczenie budynku.

- §. 55. Ogólne postanowienie co do budynków przeznaczonych na szczegółowe cele.

Dział III.

Budowy służące ns cele przemysłowe.

- §. 56. Ogólne uwagi co do budynków przemysłowych.
- §. 57. Budynki przemysłowe izolowane. Odstęp izolacyjny. Budowa domów fabrycznych izolowanych. Budowa domów mieszkalnych przy budynkach przemysłowych izolowanych.
- §. 58. Budynki przemysłowe nieizolowane i domy mieszkalne przy nich.
- §. 59. Szczegółowe przepisy dla budynków przemysłowych.

Dział IV.

Wyjątkowe postanowienia dla budowli na gruntach od miasta odległych.

- §. 60. Ogólne uwagi.
- §. 61. Szutrowanie podwórz (do §. 28).
- §. 62. Wysokość ubikacyj mieszkalnych (do §. 32).
- §. 63. Zamieszkanie pokoi strychowych (do §. 34).
- §. 64. Drewnutnie (do §. 36).
- §. 65. Konstrukcja ścian (do §. 40).
- §. 66. Materiał do budowy.
- §. 67. Wiązanie dachów i ich pokrycie (do §. 47).
- §. 68. Wychodki (do §. 50).

Dział V.

Postępowanie po ukończeniu budowy.

- §. 69. Uporządkowanie placu budowy.
- §. 70. Pozwolenie na zamieszkanie.

Dział VI.

Utrzymanie istniejących budynków.

- §. 71. Konserwacja budynków.
- §. 72. Budynki zawaleniem się grożące.
- §. 73. Budynki przymusowo opróżnione.
- §. 74. Konserwacja dachów gotowych.
- §. 75. Zastosowanie postanowień §§. 22 *a.* i *b.* 33 i 34 ustęp pierwszy, 36 ustęp drugi, 37, 50, 51 i 55 do istniejących budynków.

Dział VII.

Władze do przestrzegania niniejszej ustawy powołane.

- §. 76. Władze powołane.
- §. 77. Magistrat.
- §. 78. Rada miejska.
- §. 79. Wydział krajowy, c. k. Namiestnictwo, c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych.

Dział VIII.

Postępowanie przy budowlach publicznych tudzież kolejowych i w pobliżu kolei żelaznych.

- §. 80. Budowle publiczne.
- §. 81. Budowle kolejowe i w pobliżu kolei żelaznych.

Dział IX.

Postępowanie karne.

- §. 82. Zastosowanie ustawy karnej.
- §. 83. Kary policyjne.

Dział X.

Postępowania wykonawcze.

- §. 84. Dzień wejścia w życie ustawy i unieważnienie dotychczasowych przepisów.
- §. 85. Poruczenie wykonania.

